

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Filozofická fakulta
Katedra sociologie a andragogiky

HOMOGENITA ŽIVOTNÍHO STYLU STUDENTŮ
KATEDRY SOCIOLOGIE A ANDRAGOGIKY FF UP
V OLOMOUCI

The Homogeneity of the Lifestyles of Students in the Department of
Sociology and Adult Education at the FF UP in Olomouc.

Bakalářská diplomová práce
Marie Molnárová

Vedoucí práce: PhDr. František Znebejánek, Dr.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou literaturu a zdroje, které jsem v práci použila.

Olomouc, 29. března 2011

.....

Ráda bych poděkovala vedoucímu své práce PhDr. Františku Znebejánkovi, Dr. za rady a připomínky, vstřícný přístup a především velkou trpělivost.

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 PŘEDMĚT VÝZKUMU	8
3 VYMEZENÍ ŽIVOTNÍHO STYLU V LITERATUŘE	8
3.1 Vymezení pojmu životní styl	8
3.2 Paradigmatické přístupy k životnímu stylu	9
3.2.1 Postmodernismus	10
3.2.2 Fenomenologie	10
3.2.3 Postmarxismus	11
3.3 Pierre Bourdieu	14
3.3.1 Sociální prostor	15
3.3.2 Habitus a životní styl	15
3.3.3 Mechanismy reprodukce kapitálů	17
3.3.3.1 Reprodukce kulturního kapitálu	17
4 ŽIVOTNÍ STYL STUDENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL	18
5 CÍL VÝZKUMU	21
6 HYPOTÉZA	21
7 OPERACIONALIZACE HYPOTÉZY	22
8 VÝZKUMNÁ METODA	24
9 VÝZKUMNÁ TECHNIKA	24
10 TVORBA INDIKÁTORŮ – SONDA	24
11 PŘEDVÝZKUM	25
12 VÝBĚR VZORKU	28
13 ZPRACOVÁNÍ DAT	29
13.1 Třídění prvního stupně	29
13.1.1 Pohlaví a ročník respondentů	29
13.1.2 Vzdělání rodičů	30
13.1.3 Zaměstnání rodičů	30

13.1.4 Životní styl studentů	31
13.2 Třídění druhého stupně	32
13.2.1 Homogenita prostředí	32
13.2.2 Souvislost typů a indikátorů životního stylu se vzděláním a zaměstnáním rodičů, pohlavím a ročníkem	34
13.2.3 Grafické znázornění sociálního prostoru	38
14 REPREZENTATIVNOST VZORKU	41
14. 1 Reprezentativnost podle pohlaví	41
14.2 Reprezentativnost podle ročníků	41
15 INTERPRETACE	42
16 ZÁVĚR	44
17 ANOTACE	45
18 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46
19 SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	46
20 SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	47
PŘÍLOHY	
Dotazník	
Dotazník pro předvýzkum	
Sonda – eseje studentů	

1. ÚVOD

Kdo jsou studenti vysokých škol? A jací jsou studenti, kteří studují na Olomoucké Katedře sociologie a andragogiky? Toulají se celé noci po nočních barech a vrací se domů nad ránem, aby načerpali nové síly a k večeru se opět vrhli do víru zábav, barů, klubů, hospod a hospůdek? Jsou neřestnými zvrhlíky, jejichž credem je heslo „sex, drugs and Rock and Roll“? Jsou upocenými šprty, kteří ze školy míří do knihovny a ze spaní odřikávají objevné myšlenky největších sociologů? A nebo nenapravitelnými lajdáky trpícími chorobnou prokrastinací? Byli strženi facebookovou mánií a žijí dva, tři, čtyři imaginární životy? Pracují až do úmoru? Sportují? Nejsou snad zvláštním živočišným druhem, který byl na Zemi zavlečen z jiné planety a nezadržitelně se tu množí? Sledují nekonečné seriály? Nebo chodí raději do galerií, divadel a koncertních sání? Jsou nespoutanými lovci dobrodružství, které nic doma za pecí neudrží? Jsou všechno dohromady, nebo nejsou vůbec nic? Jsou všichni stejní, nebo je každý originál?

Ve své práci se pokusím do některých ze záhad, které se vynořují okolo životního stylu studentů, vnést trochu světla. Postupuji přitom od obecných teorií ke konkrétním poznatkům o konkrétní skupině studentů, kterou podrobím kvantitativnímu výzkumu.

Po stručném vymezení předmětu výzkumu následuje kapitola, ve které se vyrovnávám s tím, jak je životní styl vymezen v odborné literatuře. Všímám si různých perspektiv a paradigmatických přístupů k životnímu stylu, hlouběji se zaměřuji však pouze na evropské teorie. Americké teorie reflektují americkou společnost, zatímco ty evropské vycházejí z evropské společnosti, která je pro nás v našem případě důležitější. Pozornost věnuji posmodernismu, fenomenologii a postmarxismu. A ze všech velikánů sociologie životního stylu stavím do popředí jednoho z představitelů postmarxismu, francouzského sociologa Pierra Bourdieuho.

Pierre Bourdieu je pro tuto práci inspirativním zdrojem. Zajímavá je jeho koncepce sociálního prostoru, v němž jsou sociální aktéři rozmístěni podle množství a poměru kapitálů, kterými disponují a jehož uspořádání je reprodukováno mezi generacemi. Životní styl aktérů je vyvozen z pozic, které v sociálním prostoru zauímají a čím si jsou v tomto prostoru blíže, tím více se navzájem podobá i jejich životní styl. Z toho je vyvozena hypotéza o vztahu mezi životním stylem studentů a prostředím, ze kterého pocházejí. Ještě před stanovením hypotézy však budu ve čtvrté kapitole hledat to, co již bylo o životním stylu studentů vysokých škol vyzkoumáno a sepsáno (Bourdieu, 1998, s. 13–14).

Pro uchopení životního stylu v empirickém výzkumu jsem se rozhodla využít předností, které nabízí typologická metoda. Její kouzlo podle Lamsera spočívá v tom, že zobecňuje skutečnost a přitom zachovává plnost jevů. Životní styly studentů proto pojmám jako typy utvořené kombinací tří prvků, jež životní styl indikují. Kromě výpočtů korelačních koeficientů a statistické významnosti tyto typy také zakresluji do obrázku sociálního prostoru v souvislosti s pozicí, na které jsou umístěni rodiče těchto studentů (Lamser, 1966, s. 205).

2. PŘEDMĚT VÝZKUMU

Předmětem výzkumu je homogenita životního stylu studentů Katedry sociologie a andragogiky Univerzity Palackého v Olomouci.

3. VYMEZENÍ ŽIVOTNÍHO STYLU V LITERATUŘE

3.1 Vymezení pojmu životní styl

Vymezení pojmu životní styl v souvislosti s blízkými pojmy jako životní způsob, případně životní sloh, je v sociologické literatuře poněkud komplikované. Je to způsobeno tím, že je mezi nimi někdy rozlišováno, zatímco jindy jsou chápány jako synonymní pojmy. Jejich rozdílné chápání plyne z odlišných paradigmatických východisek, avšak pokud nejsou obsahy těchto pojmů v konkrétním případě explicitně vymezeny, lze je podle mínění Kubátové chápat jako synonyma (Kubátová, 2010, s. 19–20).

Životní způsob bývá podle Kubátové považován za nejobecnější z těchto pojmů. Je to kvantitativní souhrn všeho, co patří do životního stylu, tedy činností, vztahů, projevů apod. Váže se k pozitivistickému paradigmatu, které je charakteristické svou systémovostí a důrazem na kvantitu (Kubátová, 2010, s. 13, 19–20).

Životní styl se oproti životnímu způsobu vymezuje kvalitativně – ne souhrn, nýbrž systém, u kterého jsou důležité nejen jeho jednotlivé prvky, ale také jejich vzájemná provázanost. Toto vymezení odpovídá antipozitivistickému, interpretativnímu pojetí. Navíc lze rozlišovat mezi životním stylem jednotlivce nebo skupiny, existuje-li pro tuto skupinu příznačný životní styl. Proto je tento pojem specifitější (Kubátová, 2010, s. 13, 19–20).

Teoretickému ukotvení této práce je nejbližší marxisticky laděný obsah pojmu životní sloh, jež představuje myšlenku jednotného životního slohu společnosti jako ideálu, který není a ke kterému bychom měli spět. Životní sloh je „souhrn životních forem, které jsou současně projevem slohu i jeho determinantami“ (Kubátová, 2010, s. 34). Tento význam pojmu se objevuje

například u Pierra Bourdieua, jemuž bude v práci věnována zvláštní pozornost. Ačkoli Bourdieu užívá pojem životní styl a nikoliv životní sloh, chápání obsahu pojmu je podobné. Životní styly jsou totiž produkty habitusů, které jsou diferencované a diferencující, tedy nejen že jsou odlišné, ale také samy odlišnosti vytvářejí (Kubátová, 2010, s. 34 a Bourdieu, 1998, s. 16).

V této práci nebudu mezi těmito pojmy rozlišovat, přičemž životním způsobem, stylem či slohem bude míněno pojetí Pierra Bourdieua, kde je životní styl odrazem pozice v sociálním prostoru. Určující pro životní styl je tedy množství a poměr kulturního a ekonomického kapitálu. Životní styl je produktem habitusu, který se projevuje ve vkusu, provozování sportů, návštěvách kulturních akcí, poslouchání hudby, oblíbenosti v malířství, způsobu oblékání, stravovacích návycích, politických preferencích a podobně (Dopita, 2007, s. 98–99).

3.2 Paradigmatické přístupy k životnímu stylu

Vzhledem ke skutečnosti, že sociologie je multiparadigmatickou vědou, se pokusím stručně vymezit životní styl z perspektiv jednotlivých sociologických teorií. Budu se inspirovat knihou Kubátové s názvem *Sociologie životního způsobu* (2010). Kubátová zde rozlišuje mezi evropskými a americkými teoriemi o životním stylu. Toto rozdělení autorka odůvodňuje tím, že se na obou kontinentech v teoriích odrážejí rozdílné empirické skutečnosti, proto se vzájemně liší i teorie, které tyto rozdílné empirické skutečnosti popisují (Kubátová, 2010, s. 38). Ve své práci se zaměřím pouze na evropské teorie, které se týkají evropské společnosti, tedy i malé populace studentů olomoucké Katedry Sociologie a Andragogiky, jež se nachází uprostřed Evropy a kterou se zabývá tento výzkum.

Nejprve však krátce vysvětlím, čím se podle Kubátové americké a evropské přístupy tolik liší. Zatímco američtí sociologové staví své teorie na konformitě s obecným kulturně-hodnotovým vzorcem společnosti, evropští sociologové se orientují spíše na teorie třídních životních způsobů

a na hledání sociální struktury. V evropské sociologii uvádí Kubátová tři paradigmatické přístupy, a to postmarxismus, fenomenologii a postmodernismus. V této práci opomenutými americkými přístupy pak jsou strukturální funkcionalismus, interakcionismus a postpragmatismus (Kubátová, 2010, s. 38).

3.2.1 Fenomenologie

Fenomenologický přístup k životním stylům se upíná k hledání smyslu života v konfrontaci s masovou kulturou. Podle Kubátové poukazuje Heidegger na utváření autentické identity jako na základní atribut člověka. Člověk je proto nucen odemknout přirozený svět, protože jedině tak může dosáhnout subjektivity v žitém přirozeném světě. Uteče-li člověk od nutnosti odemknutí přirozeného světa, upadne do světa věcí, stane se anonymním a neautentickým. Stane se věcí označovanou třetím pádem jednotného čísla, která ztratila své lidství, neboť nedosáhla základního atributu člověka. Nebezpečí úpadku tkví v tom, že je neuvědomované a paradoxně vysvětlované jako vzestup. V tomto Heideggerově konceptu upadnutí vidí Kubátová pojitko ke konzumnímu životnímu způsobu. Upadnutí do světa věcí je analogické například k Frommovu pojetí způsobu existence založenému na vlastnění, kdy se člověk vztahuje raději k věcem, než k autentickému prožívání života, které je vlastní způsobu života založenému na bytí (Kubátová, 2010, s. 129, 131).

3.2.2 Postmodernismus

Postmodernismus je charakteristický svou pluralitou, která nedovoluje dospět k univerzálnímu poznání společnosti. Velká a vševysvětlující vyprávění jsou již minulostí, postmoderní společnost je „společnost otevřená, která připouští mnohost jazyků a mnohost příběhů, kterými se o ní dá vyprávět“ (Kubátová, 2010, s. 74). V následujících dvou podkapitolách budou nastíněny dva postmoderní pohledy na životní styl, individualistický hedónismus z pohledu Bella a Lipovetského a hedónistické spolubytí Michela Maffesoliho (Kubátová, 2010, s. 74–75).

Individualistický hedónismus

Individualistický hedónismus podryvá počáteční rozlišení mezi evropskými a americkými společnostmi. Kubátová uvádí, že Bell a Lipovetsky se shodují v tom, že hedónismus se stal obecným chováním masových společností. Nelze tedy již tvrdit, že evropští a američtí teoretikové vycházejí z odlišných empirických zkušeností. Utrácení, užívání si života a vlastní rozmary nahradily askezi a tvrdou práci vyžadované protestantskou etikou, na jejímž základě byl vystavěn kapitalismus a kterou hedónismus jako důsledek téhož kapitalismu zničil (Kubátová, 2010, s. 75).

Individualismus se projevuje v důrazu na seberealizaci a nezájmu o společenské hodnoty. Obojí souvisí se ztrátou podstaty člověka, a s ní spojeným hledáním vlastního já, neustálou sebereflexí a nahrazením protestantské etiky hedónismem (Kubátová, 2010, s. 75–76).

Hedónistické spolubytí

Kubátová tvrdí, že podle Maffesoliho probíhá vývoj společnosti jako cyklické střídání období, kdy nejprve dominuje individuální racionalita a následně emocionální afektivita. Období individuální racionality bývají progresivní, upnutá k jediné ideologii a jediné hodnotě. Postmoderní společnost nahradila individuální racionalitu modernity emocionální afektivitou, projevující se pluralitou vzájemně konkurujících si hodnot, hlubšími mezilidskými vztahy, smyslností. Hedónismus má společnost zachránit od pomalého umírání způsobeného řádem a disciplínou předešlého období. Triumfující aktivismus je nahrazen kontemplací přítomnosti, blouděním a únikem před završujícím se světem (Kubátová, 2010, s. 76–79).

3.2.3 Postmarxismus

Postmarxistické teorie životního stylu spočívají v zájmech a postojích spojených s postavením v sociální a mocenské struktuře. Kubátová uvádí dva Marxovy následovníky, Pierra Bourdieho a Ralfa Dahrendorfa, kteří,

inspirování Maxem Weberem, doplňují Marxovu ekonomizující teorii o kulturní aspekt teorie společnosti (Kubátová, 2010, s. 62, 69). U Bourdieuho se jedná o teorii třídních životních stylů, podle mého mínění ne však tolik u Dahrendorfa, protože ten se domnívá, že sociální třídy se zlepšením sociálních podmínek zmizely (Kubátová, 2009, s. 106). Než pojednáme o Dahrendorfovi a Bourdieuovi, zastavíme se krátce i u Marxe a Webera, z nichž Bourdieu a Dahrendorf vycházeli.

Karel Marx chápe člověka jako rodovou bytost, jejíž zájmy jsou přirozené a všem rodovým bytostem společné. V důsledku oddělení práce a výrobních prostředků a odepření produktu jeho tvůrci se rodová bytost odcizuje, zájmy již nejsou přirozené, ale závislé na způsobu výroby. V tomto kontextu se Marx podle Kubátové zajímá především o životní způsob dělníka, který je závislý na tom, co mu umožňuje kapitalistický výrobní způsob. Poukazuje na to, že jeho životní styl není zrovna pestrý. Výroba je velmi efektivní, vyrábí-li jeden dělník otrocky neustále tutéž malou součást z výsledného produktu. Práce, kterou je nucen vykonávat, je potom nudná a neskýtá žádnou možnost jeho seberealizace. Navíc se v důsledku konkurenčního boje jeho pracovní doba zvyšuje a současně klesá mzda, kterou je za práci odměněn (Kubátová, 2010, s. 62–65).

Fromm poukazuje na to, že Marx ve své teorii „podcenil komplexní charakter lidských vášní“ (Fromm, 2009, s. 242) a zároveň nadhodnotil ekonomické faktory. Tím se dopustil několika podstatných omylů, celkového zkreslení a jednostrannosti. Dějiny nejsou psány ekonomickými podmínkami, naopak ekonomické podmínky jsou zpětně přetvářeny kulturními činiteli. Ovšem sám Marx si tohoto nedostatku byl vědom, je to nedostatek, který podle Fromma provází každý produktivní vědecký koncept (Fromm, 2009, s. 242). Z důvodu tohoto nedostatku jsou teorie třídních životních stylů doplněny a vyváženy o kulturní aspekty v přístupu Maxe Webera.

Max Weber hovoří o racionálním způsobu života, který vznikl jako

důsledek asketické etiky kalvinismu. Usilovnou prací se chtěli tito protestanté zbavit ubíjející nejistoty a přesvědčit se o vyvolenosti ke spáse. To vedlo ke vzniku kapitalismu, který se později od protestantských hodnot vzdálil a ponechal si pouze racionální péči o hmotné statky (Kubátová, 2010, s. 66–67).

Weberovo pojetí tříd a životního stylu je podle Kubátové důslednější, než u Marxe. Weber definuje ekonomické třídy, životní styl však není dán materiálními zdroji či kompetencemi k jejich získávání, nýbrž statusovou situací.

Existují vlastnické a nevlastnické třídy a příslušníky té či oné navzájem spojují stejné ekonomické zájmy a tržní podmínky. Kromě vlastnických a nevlastnických tříd však existují také statusové skupiny, v nichž jsou sjednoceni lidé nacházející se ve stejné statusové situaci, která je dána sociálním uznáním či neuznáním. Životní styl konkrétního jedince není důsledkem příslušnosti k vlastnické či nevlastnické ekonomické třídě, ale statusovou situací. Vzájemný vliv statusové situace a životního stylu je oboustranný, současně totiž platí, že statusová situace je životním stylem podmíněna (Kubátová, 2010, s. 67–68).

Ralf Dahrendorf

Domnívám se, že Dahrendorf pojímá životní styl jako více nebo méně urputný boj. Boj, jehož cílem je nalezení štěstí a svobody. Dahrendorf popisuje ubývání práce ve společnosti. Blahobyť západních společností roste do nepředstavitelné míry, a přitom úsilí, které je k tomu nutné vynaložit, je stále menší. Avšak Dahrendorf říká: „Ještě se nám nikdy nedařilo tak dobře – ale jsme proto také šťastnější?“ (Dahrendorf, 2007, s. 14). Blahobyť není měřítkem lidského štěstí. Lidé mohou být šťastní právě tehdy, když jsou svobodní (Dahrendorf, 2007, s. 14)

Svoboda není samozřejmostí, je třeba o ni bojovat a potýkat se s ní. Právě proto chápu životní styl u Dahrendorfa jako boj; je to boj člověka, který je vymaněn z říše nutnosti a otvírá se před ním říše svobody, ale musí

se k ní proboujovat vlastním úsilím. Dahrendorf nabízí i jakýsi návod, jak této svobody dosáhnout. Je to myšlenka žítí života jako činnosti, utvářet celý život jako tutéž činnost v rozmanitých dimenzích. Zahrnout do svého života i práci a chápat ji jako součást své svobody, nikoli se snažit osvobodit se od ní. Životní styly různých lidí se tedy liší tím, jak velké úsilí na cestě k vlastní svobodě vynaloží (Dahrendorf, 2007, s. 70–71).

Avšak nejen vlastním úsilím se životní styly odlišují. Svobodou Dahrendorf míní nepřítomnost útlaku a povzbuzování k vlastní aktivitě. A nebo ještě lépe, podmínkou štěstí není svoboda, ale životní šance. Jsou tady tedy i objektivní podmínky, kterými se životní styly liší. Životní šance znamená mít možnost volit, tedy mít k volbě oprávnění. A aby měla volba smysl, musí existovat ekonomické podmínky k tomu, aby byla volba reálně možná, tomu Dahrendorf říká zaopatření. Strany, které volíme, odvozujeme od kulturních vazeb, které nám poskytují oporu. Ale nesmějí zotročovat, nýbrž ponechávat prostor pro svobodné rozhodnutí (Dahrendorf, 2007, s. 14–16).

V této části byl podán stručný přehled přístupů k životnímu stylu v evropských teoriích. Pro účely mého zkoumání nejsou tyto přístupy nezbytné, avšak uvádím je proto, že sociologie je disciplínou multiparadigmatickou a tuto skutečnost je třeba mít na paměti, třebaže se nelze opírat o všechna paradigmatata současně. Nejvýznamnějšímu představiteli postmarxistické sociologie Pierru Bourdieuovi, který v tomto přehledu chybí, bude věnována následující podkapitola. Jeho přístup jsem si vybrala jako teoretické východisko této práce, protože Bourdieu se zabývá vztahem životního stylu a sociální struktury, a pomocí vztahu životního stylu a sociální struktury budeme v praktické části práce interpretovat typy životních stylů studentů, které vyplynou z výzkumu.

3.3 Pierre Bourdieu

Podle Kubátové kombinuje Pierre Bourdieu Marxovu a Weberovu teorii. Už Max Weber poukazoval na propojení kulturních a ekonomických

podmínek, avšak Bourdieu po vzoru Karla Marxe kladl velký důraz na odraz ekonomických podmínek v životním stylu. Ekonomické a mocenské struktury se výrazně projevují v životních stylech jednotlivých tříd (Kubátová, 2010, s. 69).

3.3.1 Sociální prostor

Pierre Bourdieu nabízí v *Teorii jednání* (1998) model pro zkoumání sociální struktury, který se vyznačuje propojením teoretického i empirického přístupu. Jedině opřením se o partikulárnosti určité empirické skutečnosti, jak se domnívá Bourdieu, je možné zachytit nejhlubší logiku sociálního světa. Nemíní tím však zájem o zvláštnosti podobný zájmu milovníka kuriozit či exotiky, badatel se snaží pochopit struktury a mechanismy, které cizinci, milovníku kuriozit, unikají a byť z odlišných důvodů, unikají i domorodci. To, co badatel hledá, jsou například příčiny vzniku určité struktury sociálních pozic nebo mechanismy jejich reprodukce, které chce ukázat v univerzálně platném modelu (Bourdieu, 1998, s. 10–11).

Podle Pierra Bourdieua (1998, s. 13–14) je sociální prostor uspořádán na základě dvou principů diferenciací. Aktéři jsou v sociálním prostoru rozmístěni podle kulturního a ekonomického kapitálu, jímž disponují. První dimenzi tvoří struktura těchto kapitolů, tedy poměr mezi kapitálem kulturním a ekonomickým; druhou dimenzi tvoří jejich celkový objem. Graficky lze sociální prostor znázornit dvěma osami: vodorovná značí strukturu a svislá osa celkový objem kapitolů. Čím více se kapitály sociálních aktérů podobají strukturou i objemem, tím blíže k sobě jsou jejich nositelé umístěni. Jak v grafickém znázornění na papíře, tak i ve skutečnosti. Blízcí jedinci si lépe rozumějí a více se navzájem podobají, protože i jejich habitusy, které vyplývají z umístění aktérů v sociálním prostoru, jsou podobné.

3.3.2 Habitus a životní styl

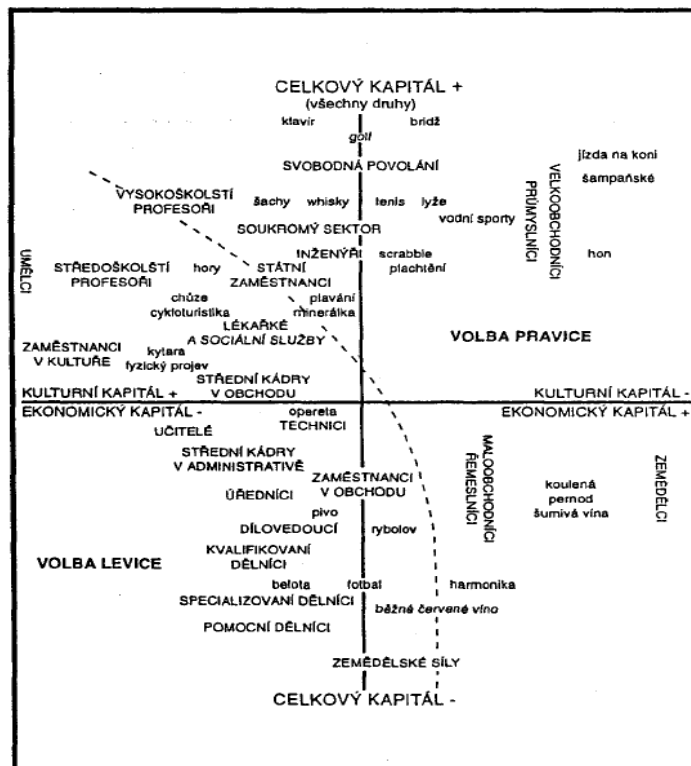
Prostor sociálních pozic se odráží v životních stylech konkrétních jedinců prostřednictvím habitusů. Bourdieu se domnívá, že habitusy jsou

diferencované, také však diferencující. Znamená to, že se habitusy od sebe liší, protože vycházejí z určitého umístění v sociálním prostoru, ale také odlišnosti tvoří, protože zahrnují volby osob, praktických činností a statků (Bourdieu, 1998, s. 16).

Životní styl je celek, ve kterém se všechny tyto volby a preference sjednocují. Jsou to jídla, která aktér jí, ale také způsob, jakým je jí, sporty, které a jak pěstuje, jeho politické názory či způsob jakým se vyjadřuje. V životním stylu jsou zahrnuty i habitusem utvořené rozdíly v materiálních statcích, kterými se aktéři obklopují, v různém vkusu, v preferencích, rozlišování dobra a zla (Bourdieu, 1998, s. 16).

Sociální prostor i habitus a z něho vyplývající životní styl jsou tvořeny na základě stejných principů diferenciacce. Preference osob, praktických činností a statků totiž vyplývá ze struktury kulturního a ekonomického kapitálu a též z jejich celkového objemu (Bourdieu, 1998, s. 14).

Graf 1. Prostor sociálních pozic a prostor životních stylů

Zdroj: Bourdieu, 1998, s. 15

3.3.3 Mechanismy reprodukce kapitálů

Každé z dimenzí sociálního prostoru náleží souhrn reprodukčních mechanismů. Způsob, jakým je předávána struktura kulturního a ekonomického kapitálu je dán podle Bourdieua kombinací reprodukčních mechanismů strukturní i objemové dimenze sociálního prostoru (Bourdieu, 1998, s. 27). Dochází tak k předávání sociálních nerovností mezi generacemi. Předávání ekonomického kapitálu probíhá velmi jednoduše, potomek po svých rodičích zdědí určitý objem hmotného majetku, kulturní kapitál mu však takto jednoduše odkázat nemohou. Předávání kulturního kapitálu probíhá ve skutečnosti podobným způsobem, avšak ne tak viditelně. Je předáván v průběhu socializace. Kubátová uvádí, že je možné zdědit kulturní objekty a do určité míry i kulturní kompetence, ne však doklady o kulturních kompetencích. Zde začíná úloha instituce školství, o jejímž vztahu k reprodukci kulturního kapitálu bude pojednáno v následující podkapitole (Kubátová, 2010, s. 72).

3.3.3.1 Reprodukce kulturního kapitálu

Reprodukce struktury rozdělení kulturního kapitálu se podle Bourdieua odvíjí od vztahu mezi strategií rodiny a specifickou logikou instituce vzdělání. Množství prostředků, které rodina vynaloží ve prospěch vzdělávání potomků je dáno zejména poměrem mezi kulturním a ekonomickým kapitálem. Čím je kulturní kapitál významnější a čím je jeho váha vzhledem k ekonomickému kapitálu větší, tím více prostředků rodina do vzdělání vkládá. Vzdělávací instituce se tak stávají monopolem privilegovaných vrstev, stejně jako vyšší pozice, jichž lze dosáhnout právě prostřednictvím vzdělání. Instituce školy má tedy obrovskou moc rozhodovat o budoucím vývoji životní dráhy (Bourdieu, 1998, s. 27)

Chování, které vede k reprodukci kapitálů, nevykládá Bourdieu jako nucenou podřízenost mechanickým silám, ale současně ani jako kalkulaci založenou na plné znalosti věci (vědoucí subjekt, který by se řídil racionálními důvody a jednal by s plnou znalostí věci, by se velmi podobal

částici pod tlakem mechanických sil, protože ve své racionalitě by neměl jinou volbu, než tu nejracionálnější.) Sociální aktéři jsou obdařeni praktickým smyslem pro hru, kterým není nic jiného než jejich habitus. Jednají tedy na základě své pozice v sociálním prostoru a s ohledem na ni také investují prostředky do vzdělávání svých potomků (Bourdieu, 1998, s. 32).

K teoretickému ukotvení této práce jsou podstatné zejména dvě Bourdieuovy myšlenky. První podstatnou myšlenkou je vztah mezi sociální strukturou a životním stylem. Životní styl sociálního aktéra je dán jeho pozicí v sociálním prostoru, přičemž tato pozice vyplývá z množství a poměru kulturního a ekonomického kapitálu, jímž aktér disponuje. Druhou myšlenkou potom je, že dochází k reprodukci kulturního a ekonomického kapitálu mezi generacemi.

Velmi inspirativní je také způsob, kterým Bourdieu znázorňuje sociální prostor. Jsou to ony dvě osy, z nichž první znázorňuje strukturu kapitálů a druhá jejich celkový objem. Je to jednoduchá pomůcka, díky které můžeme před sebou vidět vzdálenosti mezi jednotlivými sociálními aktéry, možná, že ne s dokonalou přesností, ale jednoduše, jasně a přehledně. Stejným způsobem se pokusím zakreslit i výsledky tohoto výzkumu.

4. ŽIVOTNÍ STYL STUDENTŮ VYSOKÝCH ŠKOL

Abychom si mohli položit správné otázky a správně formulovat hypotézy, je důležité nejprve vědět, co již bylo o životním stylu vysokoškolských studentů zjištěno a napsáno. Ve skutečnosti toho o jejich životním stylu mnoho nevíme.

Za zmínku stojí publikace s názvem *Mládež na křižovatce* (Sak, Saková, 2004), která mapuje českou mládež v kontextu začleňování se české společnosti do evropských struktur a rychlého rozvoje informačních technologií. Autoři knihy se orientují zejména na zkoumání hodnotové orientace, ale pozornost věnují také volnočasovým aktivitám mládeže.

Široký prostor je věnován jejich počítačovým kompetencím a zejména novým formám komunikace, jejichž vznik je spojený s rozvojem informačních technologií. Bohužel pro náš výzkum není samostatně zkoumána specifická skupina vysokoškolských studentů, ale pouze různé věkové kategorie bez ohledu na to, zda studují, není tedy možné vysledovat žádná specifika týkající se pouze studentů vysokých škol (Sak, Saková, 2004).

Životním stylem vysokoškolských studentů se hlouběji zabývaly Dosedlová, Slováčková a Klimusová ve studii s názvem *Životní styl a osobnost českých vysokoškolských studentů* (2007), avšak ne ze sociologického hlediska, ale spíše z hlediska psychologického. Jejich hlavním zájmem byl především vztah studentů ke zdraví a zkoumání zdraví podporujícího chování. Avšak ani psychologická perspektiva vztahu studentů ke zdraví není pro tento výzkum vhodným východiskem.

Zabrousíme-li do zahraničních výzkumů, nesetkáme se ani tak s čistě vědeckým zájmem o životní styl vysokoškolských studentů, velmi často jde spíše o snahu o zlepšení kvality jejich každodenního života na základě důkladně provedeného výzkumu. Například komerční společnost Sodexo provádí ve dvouletých intervalech takové výzkumy na více než milionové populaci studentů ve Velké Británii. Namátkou se dají podobné výzkumy v menším měřítku nalézt u zahraničních univerzit jako University of Toronto, Osaka University, Marshall University v Huntingtonu, University of Michigan a mnoha dalších. Výzkumy životního stylu studentů na těchto univerzitách sloužily vesměs ke zlepšení kvality poskytovaných služeb (například University of Toronto, 2011) nebo jako podklad pro prevenci či řešení již nastalých problémů (například problém drog, The University of Michigan, 2007).

Na chvíli se zastavíme u výzkumů kvality života studentů britských univerzit. První výzkum společnosti Sodexo proběhl v roce 2004. Prozatím poslední roce 2010 zahrnoval vzorek téměř 2000 studentů ze 148 britských

univerzit. Výsledky detailních analýz měly sloužit například jako jakási vodítka k tomu, jak si vybírat školu a jak studium financovat. Jedním ze zásadních zjištění výzkumu v roce 2010 bylo, že více než polovina britských studentů je zadlužená a po ukončení studia bude zadluženost jejich stěžejním problémem. Kromě toho byl zkoumán také sociální život studentů, jejich stravovací návyky nebo třeba vztah k životnímu prostředí (Sodexo, 2010).

Opět však tyto výzkumy nemohou být pro naše zkoumání užitečné, protože jsou zaměřeny na objasnění příliš konkrétních oblastí a problémů. Shrneme-li poznatky ze všech uvedených výzkumů o životním stylu vysokoškolských studentů, opravdu toho mnoho nevíme. Obsáhlá publikace Saka a Sakové Mládež na křižovatce obsahuje mnoho cenných informací, ne však přímo o studentech vysokých škol a ani ostatní výzkumy nejsou zaměřeny tak, jak bychom potřebovali. Jsme tedy odkázáni spíše na velké teorie a vlastní empirické poznatky, než na výsledky předchozích výzkumů.

5. CÍL VÝZKUMU

Cílem výzkumu je zjistit, nakolik je životní styl studentů KSA homogenní.

6. HYPOTÉZA

HH: Předpokládáme, že životní styl studentů KSA je spíše homogenní. Rovněž předpokládáme, že nebudou tvořit různé typy.

Vycházíme zde z konceptu reprodukce kapitálů Pierra Bourdiea. Ekonomický a kulturní kapitál je v průběhu socializace předáván mladým generacím. Množství kulturního kapitálu rodiny také rozhoduje o tom, zda budou dospívající děti studovat vysokou školu či nikoliv (Bourdieu, 1998, s. 27).

Z toho jednoznačně vyplývá, že pocházejí-li studenti z homogenního prostředí, bude homogenní i jejich životní styl, protože je reprodukován. Pokud se chopíme myšlenky z druhé strany, totiž že o studiu na vysoké škole rozhoduje množství kulturního kapitálu v rodině, dalo by se s opatrností vysoudit, že je velká pravděpodobnost, že kulturní kapitály rodin, ze kterých studenti KSA pocházejí, se budou sobě navzájem podobat. Z těchto důvodů předpokládáme, že životní styl studentů KSA bude spíše homogenní. Do jaké míry je náš předpoklad správný nám však ukáží až výsledky výzkumu.

Pro ekonomický kapitál nemáme k dispozici žádný teoretický koncept, který by jednoznačně ukazoval vztah mezi stupněm vzdělání, či dokonce studovaným oborem, a ekonomickým kapitálem. Jediné, co o něm z Bourdieuovi teorie víme, je, že je mezi generacemi reprodukován. Proto můžeme předpokládat homogenitu ekonomického kapitálu studentů pouze v případě, že budou pocházet z prostředí s homogenním ekonomickým kapitálem. My se však budeme zabývat pouze různými projevy (indikátory) životního stylu, případně porovnáváním jednotlivých typů životního stylu s kapitály rodičů, nikoliv však přímým porovnáváním kapitálů dětí a rodičů.

7. OPERACIONALIZACE HYPOTÉZY

Studenty KSA míníme pouze studenty prezenčního studia bakalářského a magisterského stupně v oboru Sociologie a Andragogika na Katedře Sociologie a Andragogiky UP, studenty doktorského stupně a studenty jiných oborů nikoliv.

Za typ životního stylu budeme považovat kombinaci tří indikátorů životního stylu. Indikátory, ze kterých se budou tyto typy skládat, vyplynou ze sondy provedené mezi studenty KSA a následně budou upřesněny v předvýzkumu. V odborné literatuře nelze nalézt dostatek informací, pomocí nichž bychom tyto indikátory mohli sami stanovit., jsme tedy odkázáni na vlastní zkoumání.

Homogenitu prostředí, ze kterého studenti pocházejí, budeme zkoumat pomocí kulturního a ekonomického kapitálu rodičů. Informace o objemu těchto kapitálů bude redukována pouze na vzdělání obou rodičů (kulturní kapitál) a jejich zaměstnání (ekonomický kapitál).

Vzdělání rodičů bude měřeno na škále (zdroj ČSÚ):

- Základní vzdělání a bez vzdělání
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Zaměstnání rodičů bude pomocí klasifikace Českého statistického úřadu KZAM-R klasifikováno do těchto tříd (zdroj ČSÚ):

- 1 Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci
- 2 Vědečtí a odborní duševní pracovníci
- 3 Techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech
- 4 Nižší administrativní pracovníci (úředníci)

- 5 Provozní pracovníci ve službách a obchodě
- 6 Kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a příbuzných oborech (kromě obsluhy strojů a zařízení)
- 7 Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (kromě obsluhy strojů a zařízení)
- 8 Obsluha strojů a zařízení
- 9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
- 0 Příslušníci armády

(Český statistický úřad, 2007)

8. VÝZKUMNÁ METODA

Pro výzkum byla zvolena typologická metoda. Typy jsou konstruovány různými kombinacemi tří indikátorů životního stylu. Typologická metoda nám podle Lamsera umožní nalézt zobecnění skutečnosti a současně postihnout životní styly studentů v jejich rozmanitosti. Nabízí se i možnost vzájemného srovnávání typů, v našem případě například porovnávání prostředí, ze kterého studenti, jež jsou nositeli daného typu životního stylu pocházejí. Podmínkou úspěšnosti této metody je zvolení vhodného poměru mezi počtem typů a počtem prvků, kterými jsou jednotlivé typy vymezeny (Lamsers, 1966, s. 205).

Bylo vybráno dohromady 7 indikátorů, z nichž se dá kombinacemi tří prvků vytvořit 35 různých typů. Výběr z vyššího počtu indikátorů by byl nemožný, protože by neúnosně vzrostl počet různých typů (kombinací tří z osmi prvků je 56, kombinací tří z devíti prvků už je dokonce 84). Každý typ je tvořen třemi prvky, z nichž všechny tři jsou indikátory životního stylu.

9. VÝZKUMNÁ TECHNIKA

Výzkum jsem se rozhodla zrealizovat pomocí techniky on-line dotazování. Zvolila jsem k tomu jeden z mnohých serverů QuestionPro, a to zejména proto, že lze využít zkušební verzi zdarma. Přístup cizích osob k tomuto dotazníku není zcela vyloučen, avšak pravděpodobnost, že by k němu mohlo dojít, je mizivá. Anonymita respondentů je zajištěna, informace o IP adrese počítače, ze kterého byl dotazník vyplněn, však zároveň umožňuje vyloučit nežádoucí vícenásobné odpovědi od téhož respondenta. Dotazník bude distribuován vybraným studentům zasláním odkazu prostřednictvím sociální sítě Facebook.

10. TVORBA INDIKÁTORŮ

Před uskutečněním samotného výzkumu a předvýzkumu jsem provedla malou sondu mezi studenty KSA, která napomohla k nalezení

indikátorů, jejichž kombinace určuje konkrétní typ životního stylu. Několik z těchto studentů jsem požádala, aby napsali pojednání o svém životním stylu. Zadáání bylo celkem stručné, a to z toho důvodu, aby studenti mohli popsat svůj životní styl tak, jak ho oni sami vidí, aniž by byli ovlivněni či omezeni mými subjektivními předpoklady.

Vypozorovala jsem, že studenti nejčastěji píšou o studiu, práci, sportu, kultuře, cestování, zdravém životním stylu, o nočním životě a alkoholu, o svém způsobu stravování, oblékání, někdy i o bydlení.

Eseje jsem analyzovala velmi jednoduchým, a přesto účinným způsobem – různými barvami pastelek jsem vyznačila části textu, které se týkaly jednotlivých oblastí, a indikátory jsem vybrala podle toho, jak často a v jakém rozsahu se která barva v esejích vyskytovala. Byly vybrány tyto indikátory, z nichž byly v předvýzkumu tři vyřazeny:

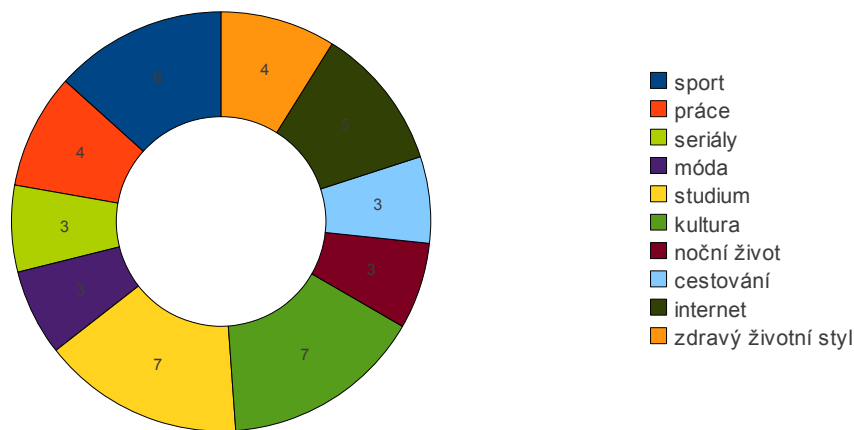
- sport
- práce
- sledování seriálů
- móda
- studium
- kultura
- noční život
- cestování
- internet
- zdravý životní styl

11. PŘEDVÝZKUM

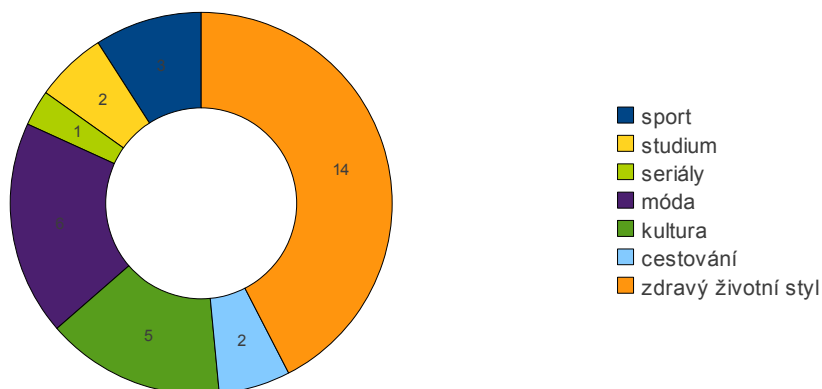
Předvýzkum sloužil k ověření srozumitelnosti a jednoznačnosti otázek dotazníku a především k otestování práce s webovým nástrojem k dotazování, se kterým jsem nikdy předtím nepracovala. Objevila jsem tak možnosti, které mi usnadnily práci při sestavování konečné verze dotazníku a při vyhodnocování získaných dat. Přes veškerou snahu o ověření všech nástrojů a technik vidím nedostatek provedení předvýzkumu v tom, že jsem si na získaných datech nevyzkoušela roztřídit profese podle klasifikace zaměstnání KZAM-R. Při zpracovávání dat z výzkumu se potom vyskytl problém se zařazením podnikatelů do klasifikace zaměstnáním KZAM-R, která je založena na rozdělení převážně podle oboru ekonomické činnosti.

Problému by šlo snadno předejít výzvou k přesnější specifikaci zaměstnání rodičů.

Předvýzkum měl však oproti běžnému účelu předvýzkumu ještě jednu funkci, měl totiž napomoci při zredukování počtu indikátorů životního stylu, kterých bylo původně deset. Výběr indikátorů u sedmé otázky byl širší o položky móda, zdravý životní styl a sledování seriálů. Dotazník navíc obsahoval další otázku, která zjišťovala, které z týchž deseti indikátorů patří k životnímu stylu studentů nejméně. Poslední otázka však byla položena obecně, netázala se, které z indikátorů patří nejméně k životnímu stylu respondentů, ale o kterých se domnívají, že patří nejméně k životnímu stylu studentů obecně. (Plné znění dotazníku z předvýzkumu je v příloze č. 2)

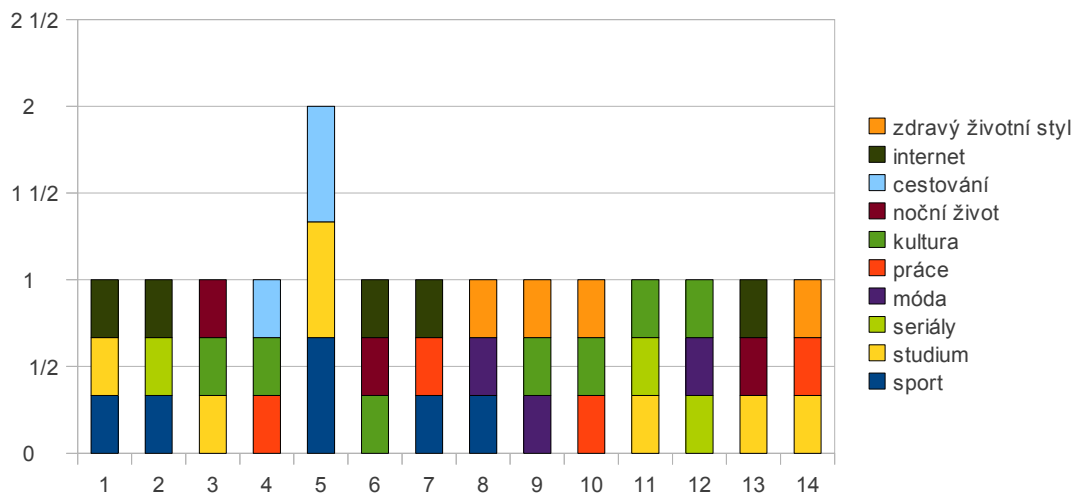

Graf 2. Poměr zastoupení jednotlivých indikátorů v životních stylech (předvýzkum)

Graf 3. Faktory, které do životního stylu studentů podle nich samých nepatří (předvýzkum)

Na základě odpovědí na poslední dvě otázky předvýzkumu jsem vyřadila indikátory zdravý životní styl a módu. Zdravý životní styl proto, že se 14 z 15 respondentů domnívalo, že k životu studentů nepatří. Móda v počtu negativních odpovědí následovala hned za zdravým životním stylem. Byla vyřazena ale také proto, že se domnívám, že móda jako součást životního stylu charakterizuje jedince hlavně konkrétním stylem oblékání, a ne tolik tím, jak moc je s jeho životním stylem spjatá. Totéž by se pochopitelně dalo říci u vícera indikátorů, u žádného to však není tolik pronikavé jako u módy. Šest z respondentů se domnívalo, že k životnímu stylu studentů nepatří kultura, negativní odpovědi však byly vyváženy pozitivními odpověďmi sedmi respondentů, kteří prohlásili kulturu za součást svého životního stylu. Sledování seriálů, třetí z vyřazených indikátorů, nebylo vyřazeno na základě předvýzkumu, pouze jeden respondent se domníval, že do života studentů nepatří. Vyřazeno bylo vzhledem ke skutečnosti, že studenti ve většině případů nesledují seriály v televizi, ale na internetu, tudíž je možné sledování seriálů zahrnout k indikátoru internet.

Graf 4. Struktura životních stylů (předvýzkum)

12. VÝBĚR VZORKU

Respondenti byli vybráni náhodně pomocí generátoru náhodných čísel ze seznamu studentů prezenčního studia Sociologie a Andragogiky na KSA (z celkového počtu 236 byl vybrán vzorek čítající 110 studentů). Z výzkumu jsou vyřazeni studenti, kteří se účastnili sondy a předvýzkumu, aby předchozím dotazováním nemohlo dojít ke zkreslení jejich odpovědí. Náhodně vybraní studenti budou kontaktováni prostřednictvím sociální sítě Facebook s předpokladem, že osobní prosbou a k tomuto účelu neobvyklým způsobem kontaktování bude dosaženo vysoké návratnosti.

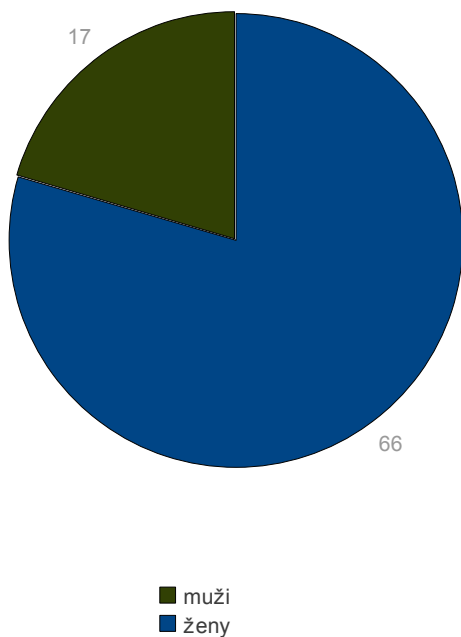
13. ZPRACOVÁNÍ DAT

Veškerá zpracovávaná data pocházejí od 85 respondentů (návrstnost dotazníků byla 77,3%). Filtrována byla pouze data chybějící či chybně vyplněná u proměnné figurující při konkrétním výpočtu. Pokud tedy respondent v dotazníku nevyplnil například kolonku vzdělání matky, nebyla data od tohoto respondenta vyřazena z analýz, kde matčino vzdělání nehraje roli.

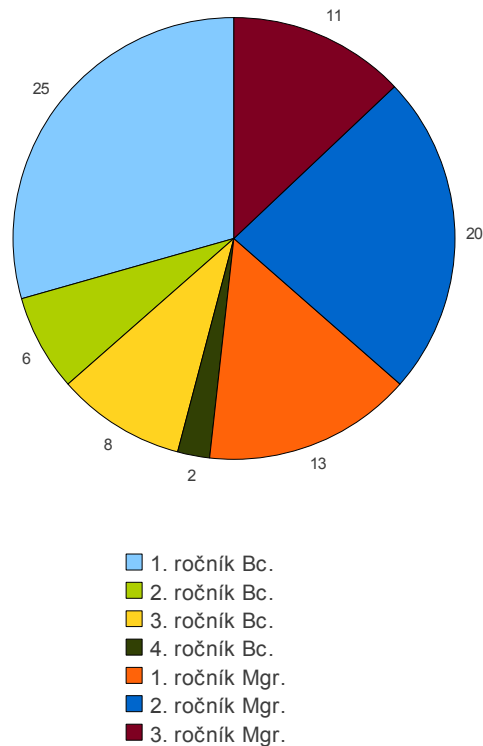
Ke statistickému zpracování byl použit program Statistica 8.0 a grafy a tabulky byly vytvořeny za pomoci programu OpenOffice Calc.

13.1 Třídění prvního stupně

13.1.1 Pohlaví a ročník respondentů

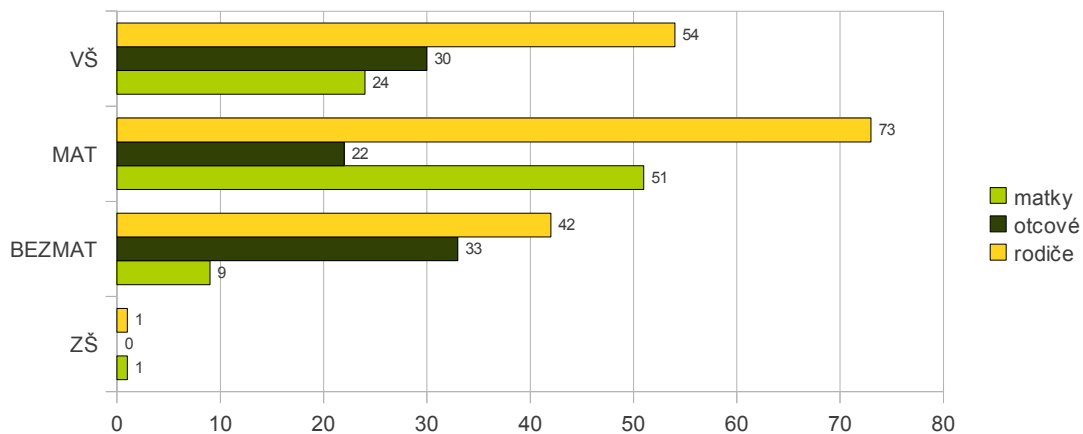

Graf 5. Pohlaví respondentů

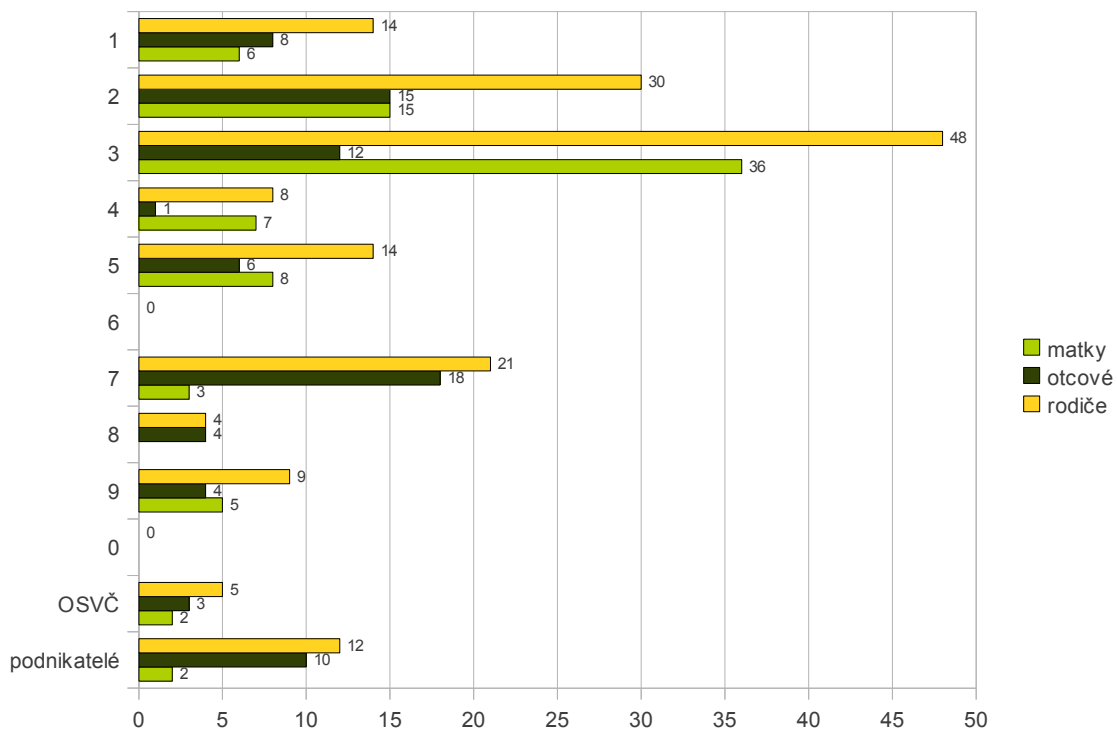
Graf 6. Ročníky respondentů

13.1.2 Vzdělání rodičů

Graf 7. Vzdělání rodičů

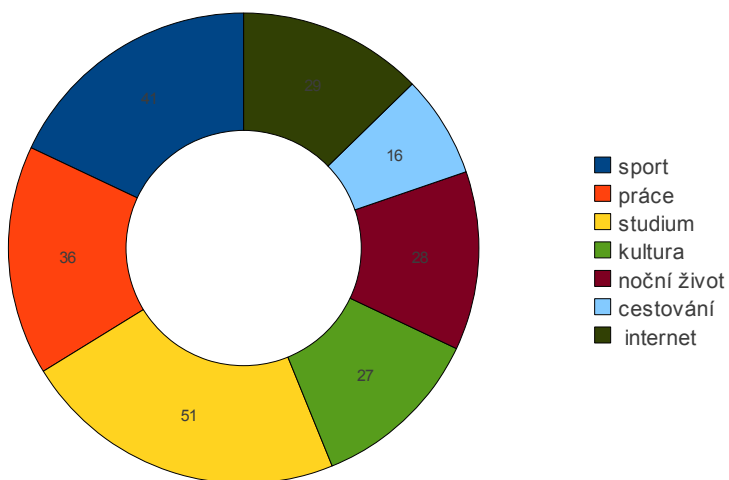
13.1.3 Zaměstnání rodičů

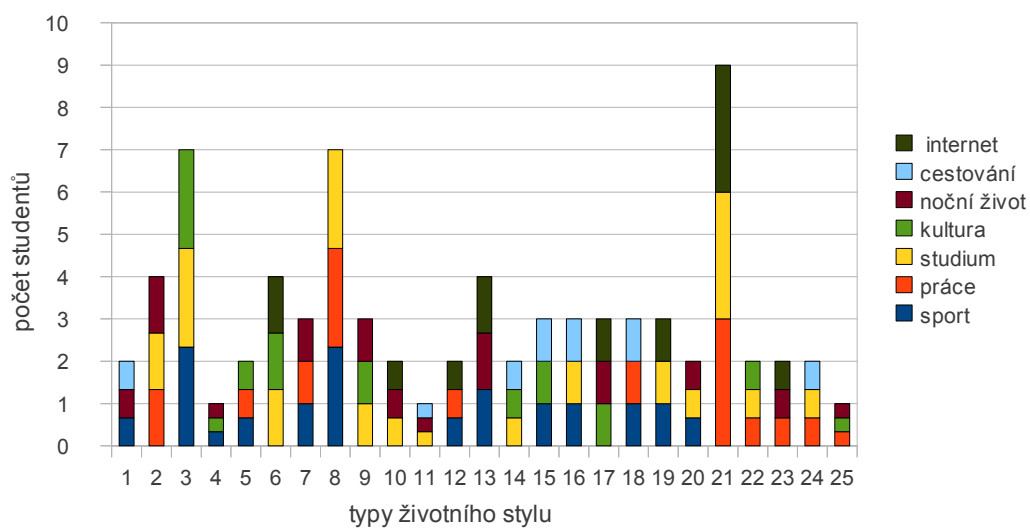
Graf 8. Zaměstnání rodičů podle klasifikace KZAM-R¹

¹ Skupinu podnikatelů a OSVČ, u kterých nebyl uveden obor, ve kterém podnikají uvádím zvlášť, protože je nelze jednoznačně zařadit mezi kategorie KZAM-R.

13.1.3 Životní styl studentů

Graf 9. Indikátory životního stylu studentů

Graf 10. Typy životního stylu studentů

13.2 Třídění druhého stupně

13.2.1 Homogenita prostředí

Kontingenční tabulka – vzdělání a zaměstnání matky						
ZAMĚSTNÁNÍ MATKY		VZDĚLÁNÍ MATKY				řádkové součty
		ZŠ	BEZMAT	MAT	VŠ	
1	četnost	0	0	2	4	6
	řádková četn.	0,00%	0,00%	4,00%	16,67%	
	celková četn.	0,00%	0,00%	2,38%	4,76%	7,14%
2	četnost	0	0	2	13	15
	řádková četn.	0,00%	0,00%	4,00%	54,17%	
	celková četn.	0,00%	0,00%	2,38%	15,48%	17,86%
3	četnost	0	0	33	3	36
	řádková četn.	0,00%	0,00%	66,00%	12,50%	
	celková četn.	0,00%	0,00%	39,29%	3,57%	42,86%
4	četnost	0	1	5	1	7
	řádková četn.	0,00%	11,11%	10,00%	4,17%	
	celková četn.	0,00%	1,19%	5,95%	1,19%	8,33%
5	četnost	0	3	2	3	8
	řádková četn.	0,00%	33,33%	4,00%	12,50%	
	celková četn.	0,00%	3,57%	2,38%	3,57%	9,52%
7	četnost	0	2	1	0	3
	řádková četn.	0,00%	22,22%	2,00%	0,00%	
	celková četn.	0,00%	2,38%	1,19%	0,00%	3,57%
9	četnost	1	3	1	0	5
	řádková četn.	100,00%	33,33%	2,00%	0,00%	
	celková četn.	1,19%	3,57%	1,19%	0,00%	5,95%
OSVČ a podnikatelé	četnost	0	0	4	0	4
	řádková četn.	0,00%	0,00%	8,00%	0,00%	
	celková četn.	0,00%	0,00%	4,76%	0,00%	4,76%
všechny skupiny	četnost	1	9	50	24	84
	celková četn.	1,19%	10,71%	59,52%	28,57%	

Cramerovo V=0,6133; síla vztahu p=0,00000

Tabulka 1. Kontingenční tabulka – vzdělání a zaměstnání matky

V tabulce 1 je vidět silná souvislost a síla vztahu mezi vzděláním a zaměstnáním matky; podobně to platí i pro vztah mezi vzděláním a zaměstnáním otce. Matky respondentů dosáhly povětšinou středního vzdělání s maturitou a žijí se prací zdravotních sester, účetních a dalšími zaměstnáními ze čtvrté skupiny podle KZAM-R (39% matek). Významná je také skupina matek, které dosáhly vysokoškolského vzdělání a věnují se vědeckým a odborným duševním činnostem spadajícím do druhé kategorie KZAM-R (15% matek). Nejvyšší dosažené vzdělání více než poloviny matek se neliší více než o jeden stupeň a zaměstnání téže nadpoloviční

většiny matek spadá do dvou kategorií, které se v klasifikaci zaměstnání nacházejí bezprostředně vedle sebe. Můžeme proto říci, že matky tvoří poměrně homogenní skupinu.

Kontingenční tabulka – vzdělání a zaměstnání otce					
ZAMĚSTNÁNÍ OTCE		VZDĚLÁNÍ OTCE			řádkové součty
		BEZMAT	MAT	VŠ	
1	četnost	1	5	2	8
	řádková četn.	13,30%	25,00%	6,90%	
	celková četn.	1,23%	6,17%	2,47%	9,87%
2	četnost	0	0	15	15
	řádková četn.	0,00%	0,00%	51,72%	
	celková četn.	0,00%	0,00%	18,52%	18,52%
3	četnost	2	7	3	12
	řádková četn.	6,25%	35,00%	10,34%	
	celková četn.	2,47%	8,64%	3,70%	14,81%
4	četnost	0	0	1	1
	řádková četn.	0,00%	0,00%	3,45%	
	celková četn.	0,00%	0,00%	1,23%	1,23%
5	četnost	2	2	2	6
	řádková četn.	6,25%	10,00%	6,90%	
	celková četn.	2,47%	2,47%	2,47%	7,41%
7	četnost	17	1	0	18
	řádková četn.	53,13%	5,00%	0,00%	
	celková četn.	20,99%	1,23%	0,00%	22,22%
8	četnost	4	0	0	4
	řádková četn.	12,50%	0,00%	0,00%	
	celková četn.	4,94%	0,00%	0,00%	4,94%
9	četnost	3	1	0	4
	řádková četn.	9,38%	5,00%	0,00%	
	celková četn.	3,70%	1,23%	0,00%	4,94%
OSVČ a podnikatelé	četnost	3	4	6	13
	řádková četn.	9,38%	20,00%	20,69%	
	celková četn.	3,70%	4,94%	7,40%	16,04%
všechny skupiny	četnost	32	20	29	81
	celková četn.	39,51%	24,69%	28,57%	

Cramerovo V=0,6861; síla vztahu p=0,00000

Tabulka 2. Kontingenční tabulka – vzdělání a zaměstnání otce

Totéž se však nedá říci o otcích. Ti se štěpí na silnou skupinu těch, kteří dosáhli středního vzdělání bez maturity a žijí se řemeslnými či kvalifikovanými dělnickými profesemi ze sedmé kategorie KZAM-R (21% otců) a druhou podobně silnou skupinu vysokoškolsky vzdělaných otců, kteří jsou lékaři, učiteli apod., patří tudíž mezi vědecké a odborné duševní pracovníky ze druhé kategorie KZAM-R (19% otců).

13.2.2 Souvislost typů a indikátorů životního stylu se vzděláním a zaměstnáním rodičů, pohlavím a ročníkem

Souvislost mezi typem životního stylu a dalšími proměnnými		
	Cramerovo V	významnost vztahu
POHLAVÍ	0,6273	p=0,1620
ROČNÍK	0,5408	p=0,6457
VZDĚLÁNÍ MATKY	0,6181	p=0,9081
ZAMĚSTNÁNÍ MATKY	0,5650	p=0,9993
VZDĚLÁNÍ OTCE	0,5399	p=0,2426
ZAMĚSTNÁNÍ OTCE	0,5704	p=0,9945

Tabulka 3. Síla a významnost vztahu mezi typem životního stylu a dalšími proměnnými

Tabulka 3 ukazuje, že mezi typem životního stylu a dalšími zjišťovanými proměnnými, jako je pohlaví, ročník a vzdělání a zaměstnání rodičů je silný vztah, avšak ani v jednom případě není na hladině významnosti 5% statisticky významný.

		Souvislosti mezi indikátory životního stylu a dalšími proměnnými						
		sport	práce	studium	kultura	noční živ. cestování	internet	
pohlaví	Cramerovo V	0,217	0,047	0,274	0,143	0,175	0,024	0,142
	p	0,039	0,668	0,009	0,187	0,112	0,827	0,141
ročník	Spearmanovo R	0,078	0,352	0,287	-0,330	-0,130	0,118	-0,080
	p	0,481	0,001	0,794	0,002	0,236	0,286	0,470
vzdělání matky	Spearmanovo R	0,147	-0,017	-0,177	-0,042	0,236	0,020	-0,196
	p	0,181	0,877	0,105	0,701	0,030	0,855	0,073
vzdělání otce	Spearmanovo R	0,007	0,010	-0,058	-0,025	0,029	0,047	-0,113
	p	0,947	0,926	0,600	0,821	0,793	0,672	0,301
zaměstnání matky	Cramerovo V	0,350	0,220	0,329	0,356	0,325	0,270	0,334
	p	0,254	0,851	0,190	0,224	0,185	0,642	0,224
zaměstnání otce	Cramerovo V	0,299	0,525	0,341	0,390	0,303	0,312	0,429
	p	0,622	0,007	0,280	0,141	0,548	0,391	0,057

Tabulka 4. Síla a významnost vztahu mezi indikátory životního stylu a dalšími proměnnými

V tabulce 4 jsou vypočítány všechny korelační koeficienty mezi indikátory životního stylu a stejnými proměnnými, které jsme v tabulce 3 korelovali s typy životního stylu. Jen několik málo z těchto vztahů je na hladině významnosti 5% statisticky významných. Na těchto několik vztahů se zaměříme, ostatní pro nás nejsou důležité. Postupovat budu od staticky významnějších a silnějších vztahů po nejméně silné a významné.

Kontingenční tabulka			
POHLAVÍ X STUDIUM			
pohlaví		NE	ANO
ŽENA	četnost	17	49
	sloup. čet.	63,0%	87,5%
MUŽ	četnost	10	7
	sloup. čet.	37,0%	12,5%
celkem		27	56

Tabulka 5. Vztah mezi pohlavím a studiem

Kontingenční tabulka			
POHLAVÍ X SPORT			
pohlaví		NE	ANO
ŽENA	četnost	33	32
	sloup. čet.	89,2%	71,1%
MUŽ	četnost	4	13
	sloup. čet.	10,8%	29,0%
celkem		27	56

Tabulka 6. Vztah mezi pohlavím a sportem

Kontingenční tabulka			
ROČNÍK X PRÁCE			
ročník		NE	ANO
1. BC	četnost	21	4
	sloup. čet.	45,6%	10,3%
2. BC	četnost	3	3
	sloup. čet.	6,5%	7,7%
3. BC	četnost	3	5
	sloup. čet.	6,5%	12,8%
4. BC	četnost	0	2
	sloup. čet.	0,0%	5,1%
1. MGR	četnost	8	5
	sloup. čet.	17,4%	12,8%
2. MGR	četnost	7	13
	sloup. čet.	15,2%	33,3%
3. MGR	četnost	4	7
	sloup. čet.	8,7%	18,0%
celkem		46	39

Tabulka 7. Vztah mezi ročníkem a prací

Kontingenční tabulka			
ROČNÍK X KULTURA			
ročník		NE	ANO
1. BC	četnost	12	13
	sloup. čet.	22,2%	41,9%
2. BC	četnost	3	3
	sloup. čet.	5,6%	9,7%
3. BC	četnost	3	5
	sloup. čet.	5,6%	16,1%
4. BC	četnost	2	0
	sloup. čet.	3,7%	0,0%
1. MGR	četnost	7	6
	sloup. čet.	13,0%	19,3%
2. MGR	četnost	18	2
	sloup. čet.	33,3%	6,5%
3. MGR	četnost	9	2
	sloup. čet.	16,7%	6,5%
celkem		54	31

Tabulka 8. Vztah mezi ročníkem a kulturou

Kontingenční tabulka			
ZAMĚSTNÁNÍ OTCE X PRÁCE			
zaměstnání		NE	ANO
1	četnost	8	0
	sloup. čet.	17,8%	0,0%
2	četnost	6	9
	sloup. čet.	13,3%	25,0%
3	četnost	2	10
	sloup. čet.	4,4%	27,8%
4	četnost	0	1
	sloup. čet.	0,0%	2,8%
5	četnost	6	0
	sloup. čet.	13,3%	0,0%
7	četnost	10	8
	sloup. čet.	22,2%	22,2%
8	četnost	2	2
	sloup. čet.	4,4%	5,6%
9	četnost	2	2
	sloup. čet.	4,4%	5,6%
podnikatelé a OSVČ	četnost	9	4
	sloup. čet.	20,0%	11,1%
celkem		45	36

Tabulka 9. Vztah mezi zaměstnáním otce a prací

Kontingenční tabulka			
VZDĚLÁNÍ MATKY X NOČNÍ ŽIVOT			
vzdělání		NE	ANO
ZŠ	četnost	0	1
	sloup. čet.	0,0%	3,3%
BEZMAT	četnost	9	0
	sloup. čet.	16,4%	0,0%
MAT	četnost	34	17
	sloup. čet.	61,8%	56,7%
VŠ	četnost	12	12
	sloup. čet.	21,8%	40,0%
celkem		55	30

Tabulka 10. Vztah mezi vzděláním matky a nočním životem

Nejsilnější vztah, avšak podle mého soudu zároveň nejkomplicovanější, byl naměřen mezi zaměstnáním otce a prací nebo brigádou (tabulka 9). Zdravému rozumu se to zdá být samozřejmé – ti, jejichž otcové vykonávají špatně placená zaměstnání, zajisté nemohou dostávat od rodičů na studium tolik finančních prostředků, jako potomci bohatých podnikatelů, ředitelů firem a podobně. Proto si musí na studia přivydělávat a práce nebo brigády jsou proto spíše spjaty s jejich životním stylem. Pokud se však podíváme na tabulku 12, která zaznamenává vztah mezi zaměstnáním otce a prací, zjistíme, že skutečnost intuitivní představě zcela neodpovídá. Vztah zde existuje pouze na nominální úrovni. Představa zdravého rozumu je však založena na hierarchickém uspořádání jednotlivých zaměstnání na škále, kde je ředitel firmy výše, než nekvalifikovaný dělník.

Zaměstnání jsou kategorizována podle klasifikace KZAM-R a ačkoli je zaměstnání nominálním znakem, v klasifikaci lze nalézt určité hierarchické uspořádání. Vedoucí a řídicí pracovníci a zákonodárci jsou zařazeni do nejvyšší kategorie, zatímco nekvalifikovaní dělníci do nejnižší. Pokud bychom se zaměstnáním pracovali jako s ordinální proměnnou, nedospějeme k žádné souvislosti ani statistické významnosti². Děti podnikatelů, OSVČ a rovněž děti vedoucích pracovníků a dalších z první kategorie KZAM-R spíše nepovažují práci za součást svého životního stylu (tady se předpokládá zdravého rozumu, že děti bohatých si nepotřebují přivydělávat a proto není důvod k tomu, aby považovali práci za součást svého životního stylu, potvrzuje), avšak neplatí, že potomci dělníků práci za součást svého životního stylu považují. U potomků otců dělnických profesí (kategorie 7-9) je vztah k práci jako k součásti životního stylu, nebo naopak jako k něčemu, co k životnímu stylu nepatří, vyrovnaný. Většina těch, kteří považují práci za součást svého životního stylu, jsou dětmi otců, jejichž zaměstnání spadá do druhé a třetí kategorie.

---

² Spearmanovo $R=0,063$, $p=0,611$ (měřeno bez podnikatelů a OSVČ, které nelze do KZAM-R zařadit)

Středně silná a statisticky významná souvislost byla zjištěna mezi studovaným ročníkem a prací (tabulka 7). Studenti prvního ročníku bakalářského stupně zpravidla práci za součást svého životního stylu nepovažují. Může to být spojeno s přechodem na vysokou školu, zvykáním si na nové prostředí a na všechno co souvisí se studiem na vysoké škole, to jsou však jen domněnky. Studenti posledních ročníků magisterského i bakalářského stupně považují práci za součást svého životního stylu mnohem častěji. Zde se můžeme domnívat, že může být chápáno jako příprava na ukončení studia a zapojení se do pracovního procesu. Vystávají nám tak nové otázky a nové hypotézy, které bychom však museli ověřit v dalším zkoumání.

Středně silná a statisticky významná souvislost byla zjištěna také mezi studovaným ročníkem a kulturou jako součástí životního stylu (tabulka 8). Na rozdíl od práce chápou kulturu jako součást svého životního stylu nejčastěji studenti prvních ročníků bakalářského studia. Největší „úpadek kulturního citění“, můžeme-li to takto nazvat, je potom u posledních ročníků magisterského studia (2. a 3. ročník). Nejen zdravý rozum, ale i sociologicky laděná mysl, by předpokládala, že s nabýváním vzdělání bude růst i zájem o kulturu, avšak skutečnost je opačná. Opět se nám vynořují nové otázky a náměty pro nové zkoumání. Působí studium na olomoucké Katedře sociologie a andragogiky neblaze na kulturní život studentů? Nebo se během studií studenti s kulturou natolik sžívají, že si ji jako součást svého životního stylu vůbec neuvědomují, přestože jsou s ní bytostně spjatí?

Středně silná a statisticky významná souvislost byla zjištěna rovněž mezi pohlavím respondenta a chápáním studia jako součástí životního stylu (tabulka 5). Ženy v naprosté většině případů považují studium za součást životního stylu, zatímco muži jej za součást svého životního stylu spíše nepovažují.

Opět středně silná a poněkud překvapivá souvislost byla zjištěna mezi vzděláním matky a nočním životem (tabulka 10). Studenti, jejichž matka

dosáhla vysokého vzdělání považují noční život jako součást svého životního stylu častěji, než děti matek se středním vzděláním s maturitou. Mezi respondenty, jejichž matka dosáhla středního vzdělání bez maturity není ani jeden, který by chápal noční život jako součást svého životního stylu. Je to snad tím, že studenti, jejichž matky byly kdysi také studentkami vysokých škol, získali zprostředkovanou zkušenost o nočním životě studentů z vyprávění svých matek?

Slabá, avšak na hladině významnosti 5% stále statisticky významná souvislost existuje mezi pohlavím a sportem jako součástí životního stylu (tabulka 6). U žen je počet těch, k jejichž životnímu stylu sport patří a těch, k jejichž životního stylu nepatří, vyrovnaný. U mužů je však sport součástí životního stylu ve třech čtvrtinách případů.

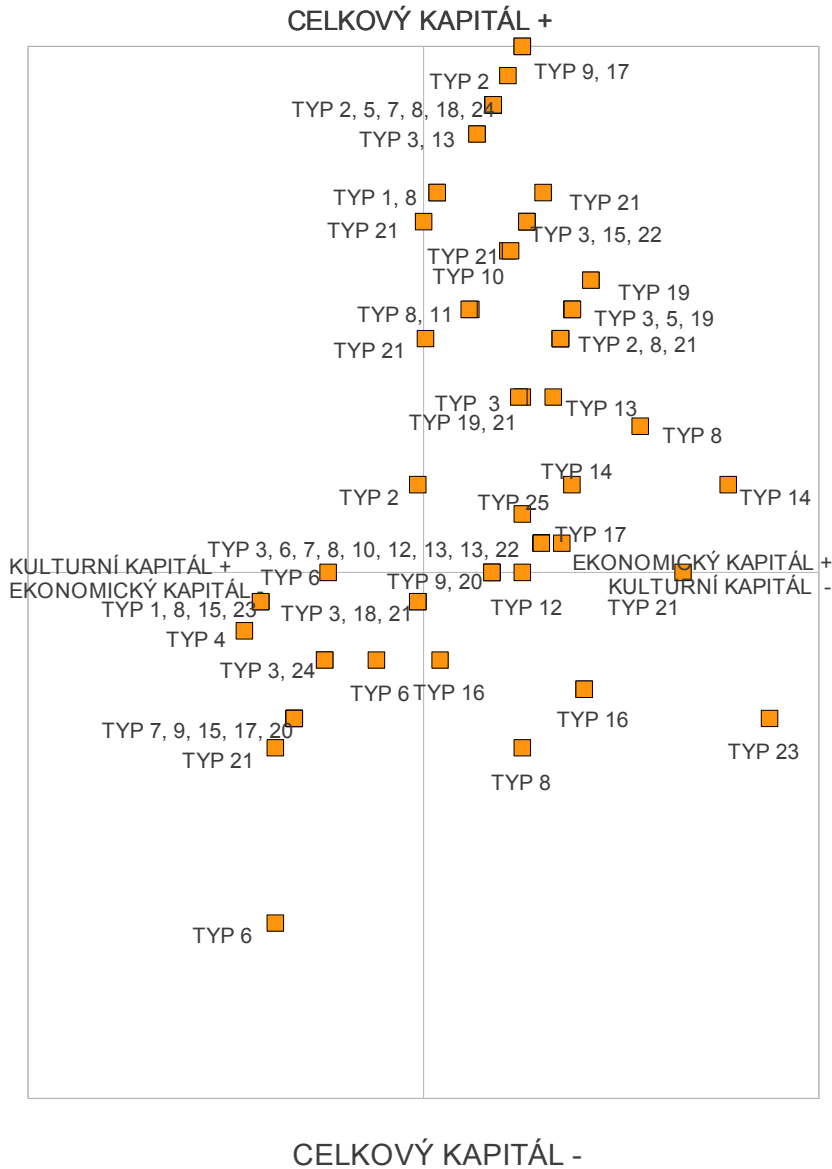
13.2.2 Grafické znázornění sociálního prostoru

Obrázky sociálního prostoru jsou snahou o přímočaré a přehledné znázornění homogenity životního stylu ve vztahu k pozici rodičů v sociálním prostoru. Dopouštím se tím chyby, protože pracuji se zaměstnáním, které je nominální proměnnou, jako by to byla čísla. Nemohu o zaměstnání mluvit ve smyslu více či méně. Avšak klasifikace, podle které jsou zaměstnání tříděna, lze nalézt určitou hierarchii, která k takovým operacím svádí. Je zřejmé, že ředitel firmy, který spadá do první kategorie KZAM-R, bude mít za běžných okolností k dispozici větší ekonomický kapitál, než řadová úřednice ze čtvrté kategorie. Ta však zase bude disponovat vyšším ekonomickým kapitálem než nekvalifikovaný dělník, který by byl zařazen do poslední kategorie.

Ani se vzděláním, které je ordinálním proměnnou, nepracuji čistě. Nemohu jej sčítat ani dělit, protože nevím o kolik je vysokoškolské vzdělání větší než střední bez maturity a podobně. A k vypočtení souřadnic v sociálním prostoru je nutné sečíst kulturní a ekonomický kapitál pro výpočet celkového kapitálu a následně vydělit celkový kapitál ekonomickým; to proto, aby se vypočítal poměr mezi kulturním

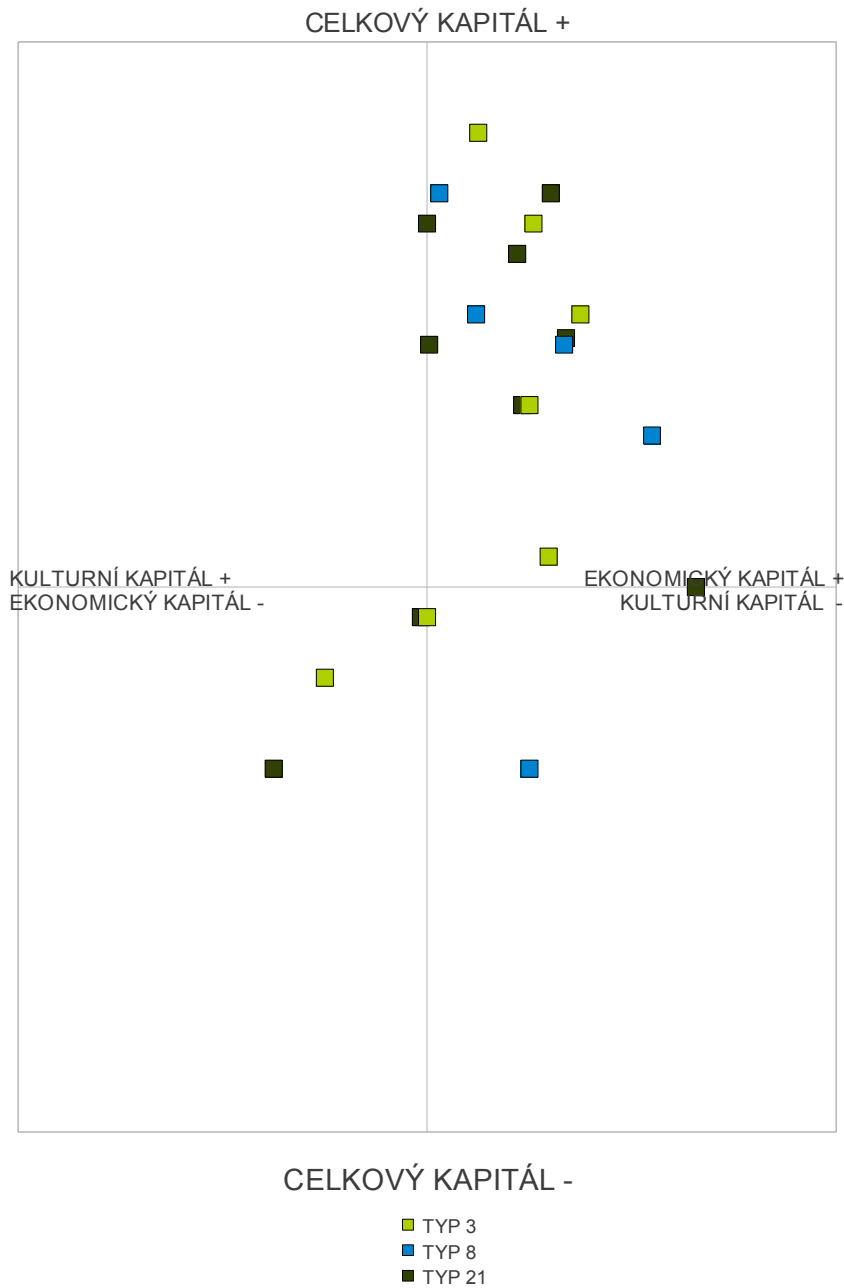
a ekonomickým kapitálem a zároveň aby se převedl na srovnatelné jednotky.

Věřím však, že porušení tolika pravidel aritmetiky i statistiky je přesto ku prospěchu věci, obzvlášť pokud se k obrázku přistupuje s rozumem, protože nám umožní získat ucelenější představu o skutečnosti než čísla získaná přesnými výpočty.

Graf 11. Závislost typu životního stylu na pozici rodičů v sociálním prostoru

Graf 12 je pouze výtažkem z předešlého grafu. Jsou na něm zakresleny tři nejvíce zastoupené typy životního stylu. Je zde však zřetelněji vidět rozptýlenost stejných typů v sociálním prostoru a současně různorodost typů na blízkých pozicích.

14. REPREZENTATIVNOST VZORKU

14.1 Reprezentativnost vzorku podle pohlaví

Reprezentativnost vzorku podle pohlaví				
	Populace (všichni studenti so-an)		Vzorek	
	absolutní četnosti	procenta	absolutní četnosti	procenta
muži	42	17,80	17	20,48
ženy	194	82,20	66	79,52
celkem	236	100,00	83	100,00

Tabulka 11. Reprezentativnost vzorku podle pohlaví

Vzorek je z hlediska pohlaví reprezentativní. Procentuální zastoupení mužů a zastoupení žen ve vzorku téměř dokonale kopíruje zastoupení mužů a žen v celé populaci, to znamená počet studentů a počet studentek, kteří studují sociologii a andragogiku na KSA UP. Mírná nadreprezentovanost mužů je zanedbatelná.

14.2 Reprezentativnost podle ročníků

Reprezentativnost vzorku podle ročníků:				
	Populace (všichni studenti so-an)		Vzorek	
	absolutní četnosti	procenta	absolutní četnosti	procenta
1. Bc	52	22,03	25	29,41
2. Bc	26	11,02	6	7,06
3. Bc	35	14,83	8	9,41
4. Bc	4	1,69	2	2,35
1. Mgr	42	17,80	13	15,29
2. Mgr	46	19,49	20	23,53
3. Mgr	31	13,14	11	12,94
celkem	236	100,00	85	100,00

Tabulka 12. Reprezentativnost vzorku podle ročníků

Rozvrstvení respondentů mezi jednotlivé ročníky opět poměrně pěkně kopíruje rozvrstvení studentů jednotlivých ročníků v celé populaci, přestože ne tak dokonale, jako je tomu u reprezentativnosti podle pohlaví. Rozdíly mezi vzorkem a populací se pohybují okolo 3-5%, nejvýraznější rozdíl je u prvního ročníku, jehož zastoupení ve vzorku je o 7% větší než zastoupení v celé populaci.

15. INTERPRETACE

Hypotéza, kterou jsme výzkumem ověřovali, předpokládala silný vztah mezi prostředím, ze kterého studenti KSA pocházejí, a jejich životním stylem. Dále jsme předpokládali, že toto prostředí bude spíše homogenní a že budou i samotní studenti tím pádem tvořit homogenní skupinu. Výsledky zkoumání jsou však velmi neočekávané.

Matky respondentů tvoří vcelku homogenní skupinu, avšak otcové našich studentů jsou rozptýleni od těch, kteří se živí řemeslnými a dělnickými profesemi a mají střední vzdělání bez maturity po vysokoškolsky vzdělané, kteří se živí duševní prací. První předpoklad naší hypotézy se tedy nenaplnil, protože studenti pocházejí z prostředí, které je přinejmenším ze strany otců heterogenní.

Heterogenita prostředí ve světle naší hypotézy znamená, že by měly být také typy životního stylu heterogenní, a to v závislosti na vzdělání a zaměstnání otců, které je heterogenní. Avšak mezi typem životního stylu a vzděláním a zaměstnáním žádného z rodičů nebyl naměřen statisticky významný vztah. Rozptýlenost typů bez žádné vazby na prostředí, ze kterého studenti pocházejí, je nejlépe vidět na přibližném zobrazení pozic rodičů v sociálním prostoru v souvislosti s typy životního stylu jejich potomků (grafy 11 a 12). V případě, kdy by souvislost mezi typem životního stylu a prostředím platila, by se stejné typy nacházely v bezprostřední blízkosti, to však neplatí.

Vzhledem k tomu, že se závislost typu životního stylu na prostředí, ze kterého studenti pocházejí, nepotvrdila, vydali jsme se cestou zkoumání souvislostí nikoli mezi typy, ale mezi jednotlivými indikátory životního stylu a vzděláním a zaměstnáním rodičů. Objevili jsme však pouze dvě souvislosti, kterými jsem se podrobněji zabývala v předchozí kapitole. Je to poněkud komplikovaný vztah mezi zaměstnáním otce a prací či brigádami a slabý vztah mezi vzděláním matky a nočním životem. Kupodivu zvolené indikátory mnohem častěji souvisí s pohlavím a ročníkem, než s prostředím,

ze kterého studenti pocházejí.

A konečně se dostáváme ke klíčové otázce celého výzkumu: je životní styl studentů KSA homogenní? Tato otázka zůstává stále nezodpovězena, přestože jsme museli zamítnout předpoklady, které nás k ní přivedly. Mezi studenty jsme identifikovali 25 různých typů životního stylu. To je mnoho, ovšem přesto zůstalo deset typů, které neodpovídají životnímu stylu ani jednoho ze studentů. Heterogenita tu tedy existuje a je výrazná, avšak stále zůstává prostor pro to, aby mohla být ještě výraznější.

Na homogenitu nemusíme pohlížet pouze skrze typy životního stylu, lze to učinit také prostřednictvím indikátorů, z nichž se jednotlivé typy skládají (graf 9). Zde můžeme pozorovat větší vyhraněnost. S životním stylem studentů je nejčastěji spjato studium, sport, brigády a práce. Tytéž indikátory dominují i u tří nejvíce zastoupených typů (typ 3, 8, 21) Nápadně málo zastoupené je oproti ostatním indikátorům cestování. Přestože typů, které vystihují životní styl studentů, je mnoho, získali jsme alespoň hrubou představu o tom, které činnosti jsou studentům nejbližší.

16. ZÁVĚR

Díky výzkumným a statistickým metodám jsme z odpovědí respondentů vydobyli mnoho a mnoho čísel, tabulek a grafů, které popisují životní styl studentů studujících sociologii a andragogiku na olomoucké Katedře sociologie a andragogiky. Dokážeme přesně vypočítat korelační koeficienty ledasčeho s ledasčím. Zjistili jsme tak například, jak málo souvisí typy životního stylu studentů se zaměstnáním a vzděláním jejich rodičů. Důležité je však za všemi čísly vidět opět skutečné studenty, kteří žijí svými životy, studují, pracují, rádi sportují, surfují po internetu, mají rádi kulturu a po nocích popíjejí.

S novými poznatky se vynořují i nové a nové otázky, které přímo vybízejí k dalšímu zkoumání. Co například oněch deset typů, které nejsou mezi studenty vůbec zastoupeny? Jací by byli jejich nositelé? A jak by se lišili studenti sociologie a andragogiky v porovnání se svými vrstevníky z jiného než vysokoškolského prostředí, kupříkladu z vyšší odborné školy?

17. ANOTACE

Autorka: Marie Molnárová

Vedoucí práce: PhDr. František Znebežánek, Dr.

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra sociologie a andragogiky

Název práce: Homogenita životního stylu studentů Katedry sociologie a andragogiky FF UP v Olomouci

Použitá literatura: 7 knižních titulů, 4 internetové zdroje

Počet znaků: 56 456

Počet příloh: 3

Klíčová slova: životní styl, VŠ studenti, Bourdieu, sociální prostor, reprodukce kapitálů, kvantitativní výzkum, typologická metoda

Předmětem práce je kvantitativní výzkum homogenity životního stylu studentů KSA UP. Teoreticky je práce ukotvena v díle Pierra Bourdieuho a z jeho teorie je vyvozena hypotéza o souvislosti mezi prostředím, ze kterého studenti KSA pocházejí, a jejich životním stylem. Se životním stylem pracuji jako s typy, které jsou tvořeny kombinacemi indikátorů získaných provedením sondy. Hypotéza je testována v online dotazníkovém šetření.

18. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BOURDIEU, Pierre. 1998 *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.

DAHRENDORF, Ralf. 2007 *Hledání nového řádu. Přednášky o politice svobody v 21. století*. Praha – Litomyšl: Paseka.

DOPITA, Miroslav. 2007 *Pierre Bourdieu o umění, výchově a společnosti: reflexe sociologie praxe Pierra Bourdieua v české sociologii*. Olomouc: Univerzita Palackého.

FROMM, Erich. 2009 *Cesty z nemocné společnosti. Sociálně psychologická studie*. Praha: EarthSave.

KUBÁTOVÁ, Helena. 2009 *Sociologie*. Olomouc: Univerzita Palackého.

KUBÁTOVÁ, Helena. 2010 *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada.

LAMSER, Václav. 1966 *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Nakladatelství Svoboda.

19. SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Český statistický úřad. 2007 *Klasifikace zaměstnání (KZAM-R)* [online].

© 2007 [cit. 2011-02-03]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_zamestnani_%28kzam_r%29>.

Sodexo. 2010 *The party's over for university students: Recession shatters the dream!* [online]. Publikováno dne 18.3.2010 [cit. 2011-02-04]. Dostupné z: <<http://uk.sodexo.com/uken/media-centre/press-releases/university-lifestyle.asp>>.

The University of Michigan. 2007 *University of Michigan Student life Survey* [online]. © 2007 [cit. 2011-02-04]. Dostupné z: <http://sitemaker.umich.edu/umsarc/student_life_survey>.

The University of Toronto. 2011 Student Life Programs and Services – St. Georges Campus. Survey protocol [online]. © 2011 [cit. 2011-02-04]. Dostupné z: <<http://www.studentlife.utoronto.ca/research/surveys.htm>>.

20. SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1. Kontingenční tabulka – vzdělání a zaměstnání matky

Tabulka 2. Kontingenční tabulka – vzdělání a zaměstnání otce

Tabulka 3. Síla a významnost vztahu mezi typem životního stylu a dalšími proměnnými

Tabulka 4. Síla a významnost vztahu mezi indikátory životního stylu a dalšími proměnnými

Tabulka 5. Vztah mezi pohlavím a studiem

Tabulka 6. Vztah mezi pohlavím a sportem

Tabulka 7. Vztah mezi ročníkem a prací

Tabulka 8. Vztah mezi ročníkem a kulturou

Tabulka 9. Vztah mezi zaměstnáním otce a prací

Tabulka 10. Vztah mezi vzděláním matky a nočním životem

Tabulka 11. Reprezentativnost vzorku podle pohlaví

Tabulka 12. Reprezentativnost vzorku podle ročníků

Graf 1. Prostor sociálních pozic a prostor životních stylů

Graf 2. Poměr zastoupení jednotlivých indikátorů v životních stylech (předvýzkum)

Graf 3. Faktory, které do životního stylu studentů podle nich samých nepatří (předvýzkum)

Graf 4. Struktura životních stylů (předvýzkum)

Graf 5. Pohlaví respondentů

Graf 6. Ročníky respondentů

Graf 7. Vzdělání rodičů

Graf 8. Zaměstnání rodičů podle klasifikace KZAM-R

Graf 9. Indikátory životního stylu studentů

Graf 10. Typy životního stylu studentů

Graf 11. Závislost typu životního stylu na pozici rodičů v sociálním prostoru

Graf 12. Závislost nejvíce zastoupených typů životního stylu na pozici rodičů v sociálním prostoru

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1: DOTAZNÍK

Pohlaví:

- muž
- žena

Jaký ročník sociologie a andragogiky studuješ?

- 1. ročník Bc.
- 2. ročník Bc.
- 3. ročník Bc.
- 4. ročník Bc.
- 1. ročník Mgr.
- 2. ročník Mgr.
- 3. ročník Mgr.

Nejvyšší dosažené vzdělání matky:

- Základní vzdělání a bez vzdělání
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Nejvyšší dosažené vzdělání otce:

- Základní vzdělání a bez vzdělání
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Profese matky:

Profese otce:

Které z těchto možností jsou bytostně spjaty s tvým životním stylem?

(vyber prosím právě tři možnosti!)

- sport
- práce, brigáda
- studium
- kultura
- noční život
- cestování
- internet

PŘÍLOHA Č. 2: DOTAZNÍK PRO PŘEDVÝZKUM

Pohlaví:

- muž
- žena

Jaký ročník sociologie a andragogiky studuješ?

- 1. ročník Bc.
- 2. ročník Bc.
- 3. ročník Bc.
- 4. ročník Bc.
- 1. ročník Mgr.
- 2. ročník Mgr.
- 3. ročník Mgr.

Nejvyšší dosažené vzdělání matky:

- Základní vzdělání a bez vzdělání
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Nejvyšší dosažené vzdělání otce:

- Základní vzdělání a bez vzdělání
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Profese matky:

Profese otce:

Které z těchto možností jsou bytostně spjaty s tvým životním stylem?

(vyber prosím právě tři možnosti!)

☐ sport	☐ kultura
☐ práce	☐ noční život
☐ sledování seriálů	☐ cestování
☐ móda	☐ internet
☐ studium	☐ zdravý životní styl

Které z těchto možností patří podle tvého názoru k životnímu stylu studentů nejméně? (vyber dvě nebo tři možnosti)

☐ sport	☐ kultura
☐ práce	☐ noční život
☐ sledování seriálů	☐ cestování
☐ móda	☐ internet
☐ studium	☐ zdravý životní styl

PŘÍLOHA Č. 3: SONDA – ESEJE STUDENTŮ

Respondent č. 1

Můj životní styl.

Svůj volný čas trávím třemi způsoby - u počítače, sportem a u hudby.

Počítač využívám na hraní pc her, sledování filmů a seriálů, jednou za čas přispívám článkem do kolejniho časopisu.

Sporty dělám individuální, konkrétně bojové sporty (vyzkoušel jsem taekwondo, jiu jitsu, kick box), běh, cyklistika a začínám s fitness centrem.

Často poslouchám hudbu, nejčastěji symfonickou, metal, dále rock, pop, electro. Jednou za čas skočím na koncert. Každý týden zkouším a vymýšlím songy se svou metalovou kapelou. Hraju na bicí a malinko se učím na kytaru a klavír. Založil jsem nově na koleji symfonicko-rockový soubor, k tomu možná přibude kolejní kapelka s profláklými hity určená na kolejní akce.

Mimoto se zajímám o historické a přírodovědné dokumenty. Pěstění masožravých rostlin. Sem tam se připeletu k organizaci kolejních akcí. Dále se rád zúčastním nějakého plesu.

Móda se mi líbí sportovně-elegantní a společenská. Jídla preferuju docela takové, které se dají rychle připravit. Polotovary, fast food a kvůli fitku zdravější ryby, mléčné výrobky.

Respondent č. 2

Takže začnu pohříchu materialisticky a budu popisovat své příjmy a snad z toho vyvodím i ten zbytek. Od rodičů dostávám na studia tak akorát na to, abych zaplatila nájem a měla na jídlo. Pokud chci tedy něco navíc, musím si vydělávat: mám brigádu, které se kvůli škole věnuji poslední dobou spíše méně. Brigádu dělám za počítačem.

Studuji VŠ v jiném, než rodném městě. VŠ studuji, protože to tak

dělají všichni koho znám, celá má rodina má VŠ. Svůj kulturní kapitál jsem během gymnazijního studia považovala za lepší než průměrný, ve VŠ prostředí si ale připadám docela průměrně. Před VŠ jsem paradoxně navštěvovala divadlo mnohem víc, přestože bylo dál, teď chodím jen občas. Ale angažuji se v ochotnickém divadle: jako nápovědka. Na koncert zajdu tak třikrát ročně, většinou je hudba jako Nightwork, Nohavica, Tomáš Klus, Mňága a Žďorp... Do kina chodím méně, ale pravidelně navštěvuji filmové festivaly (Karlovy Vary, Jihlava-dokumenty, letos i filmovka v Hradišti). O prázdninách ráda cestuji, většinou však jen díky finanční podpoře rodičů. Na televizi se moc nedívám, přestože ji na bytě v Olomouci máme. Nějak na to nemám čas. Ne, asi mám, ale trávím ho na internetu. Dál trávím volný čas s přáteli, na (procházky, povídání, kulturní akce, vaření, učení, učí mě hrát na hudební nástroje...). Nejlepší je vysedávání po kavárnách, nebo v čajovnách... a taky nejdražší...

Knihy čtu čím dál tím míň, protože místo beletrie musím číst odbornou literaturu, pomalu nestíhám číst ani časopisy (Reflex).

Letos víc cvičím, během normálního týdne v semestru stíhám hodinu zumbi, dvouhodinovou jógy a hodinu plavání (to je jako Céčko, přes školu).

Oblíkám se různě, na žádných značkách nelpím a ani se nijak zvlášť oblíkat neumím.

Stravuju se ponejvíc doma(na bytě), poslední půlrok i často v menze, do McDonaldů a podobných zavedených velkých fastfoodů nechodím, ale nějaké panini na ulici mě sem tam potkají.

Bydlím na bytě 2+1 se třemi exspolužačkami z gymplu, nedaleko centra Olomouce, koleje mě nelákají, to se radši uskrovním jinde a připlatím si, neměla bych tam dostatek soukromí. Studuji druhý ročník VŠ a ráda bych studovala dál a dál, až do magistra. Kdyby mě to nějak moc bavilo tak klidně ještě dál a dál, až do profesury :-p.

Respondent č. 3

Řekla bych, že můj životní styl je životním stylem velkého procenta mladých lidí. Studuji vysokou školu, do které musím pracovat dá se říct dvakrát do roka, a to o zkouškovém. Protože nechci být pořád tak závislá na rodičích tak jsem si chtěla najít brigádu, ale bohužel jsem žádnou nemohla sehnat. Tak jsem po vzoru svého přítele chtěla sehnat alespoň nějakou praxi, když už nic. Samozřejmě jsem předpokládala, že bude neplacená. Získala jsem však praxi, která se nejen věnuje oboru mého studia, ale navíc ji mám placenou. Pokud nejsem ve škole, nebo v práci, trávím čas se svými kamarády a s mým přítelem. Pokud jsem sama tak často surfuju na internetu, nebo se dívám na seriály a filmy. Přes léto se dá vymyslet spousta aktivit, které se dají dělat, bohužel ale v zimě je to omezené. V létě rádi hraju volejball, chodím na koupaliště, hraju golf, plavu. V zimě zase ráda lyžuju, chodím na hory, protože tam si odpočinu. Se svými přáteli rádi pořádáme různé párty na chatách někoho z nás. Hrajeme různé hry, protože to nás baví. Často to jsou hry spojené s alkoholem. Neříkám, že se bez alkoholu nedokážu pobavit, ale občas se napít není špatné. Mezi mé oblíbené alko nápoje v létě patří míchané kokteily, např: mojito, cuba libre, daiquiri. Velmi ráda mám také Frisco a pivo a víno. V zimě si radši dám punč, nebo svařené víno. Tvrdý alkohol si dávám jen občasně.

Módu mám velmi ráda, zajímám se o ni a ráda se hezky oblékám. Nejsem však nákupní maniak, kterého by bavilo každý den trávit v obchodě. Musím mít na to náladu. Ráda se oblékám podle moderních trendů, ale vždy se v první řadě řídím podle toho, jestli se mi to vůbec líbí. Nebudu si něco kupovat jen proto, protože se to nosí. Ráda nosím trička s obrázky a džíny. Bez džínů si nedokážu představit život, je to součást mého každodenního šatníku. Sukně také nosím ráda, ale ne tak často.

Ráda jím a ráda si jídlo vybírám. Baví mě vaření a pečení, tak se snažím i experimentovat a dělám pokusy na své rodině. Ráda si kupuji kuchařky a prohlížím recepty na internetu. Pokud jdu do restaurace,

nejčastěji volím kuře na všechny způsoby, nebo nějaký salát. Moji oblíbenou přílohou jsou krokety. Pokud si můžu už hodně vymýšlet tak zbožňuju sushi. Ujedla bych ho. Dále mám také ráda mořské plody jako chobotnice, mušle, krevety apod. Velmi ráda chodím do kina ale filmy si pečlivě vybírám. Nechce se mi utrácet za filmy, které zase tak dobré nejsou. Na ně se můžu podívat doma. Ráda také chodím na koncerty a velmi ráda chodím do divadla. Mám ráda muzikály i činohru. Bohužel je to však finančně náročnější a nemohu si to dovolit tak často. Svůj volný čas bych si přála trávit se psem, bohužel však žádného nemám, protože rodiče jsou proti.

Respondent č. 4

Můj životní styl se v mnohém neliší od životního stylu jiných vysokoškoláků. Od pondělí do středy jsem v Olomouci, kde studuji. Snažím se chodit na všechny hodiny, ale obvykle se donutím dojít jen na hodiny, kde je má účast povinná. Částečně je má chabá docházka na přednášky zapříčiněna i tím, že noční život v Olomouci je opravdu pestrý a pokud se stane – a stává se to docela často - že bych šla spát pozdě, musím svůj spánkový deficit doplatit ve dne – tedy v době, kdy jsou přednášky.

Od čtvrtka do neděle trávím svůj čas v Liberci a jeho okolí. Lidé se mě často ptají, proč jezdím domů každý víkend. V Liberci mám rodinu, přátele a práci, a pokud bych na víkendy zůstávala v Olomouci, asi bych se tam dost nudila.

Čtvrtek je den, který mám obvykle sama pro sebe. Dopoledne většinou dělám něco do školy a zařizuji věci, které nemohu, nebo nestihnu vyřídit v Olomouci. Když přemůžu svou lenost, strávím přibližně hodinu na stepperu, nebo jdu plavat do bazénu. Odpoledne a večer se scházím s přáteli.

Pátky a soboty mám vyhrazeny pro práci. Už pět let pracuji v restauraci kousek od Liberce. Částečně chodím na brigádu proto, že tam mám spoustu přátel a taky proto, že mě to baví. Dalším důvodem je to, že mí rodiče nemají tolik peněz, aby mi mohli platit i mé volnočasové aktivity.

Dostávám tedy peníze na jídlo a bydlení, ale pokud se chci jít někam pobavit, nebo si koupit něco pěkného, musím si to zaplatit ze svého. S tím souvisí i jedna z mých největších vášní – nakupování. Obvykle se držím, ale občas mě to přemůže a koupím si například další kabelku a to i přesto, že mám doma dalších osmatřicet tašek, taštiček, kabel a kabelčiček.

Navíc dost peněz utratím za vybavení a jízdu na snowboardu, což je další z mých vášní. Neděle trávím s otcem a jeho rodinou (moji rodiče jsou rozvedení). Bohužel se jejich pohled na trávení volného času trochu liší od mého, takže jsme většinou doma, nebo pracujeme na chalupě.

Vždy jednou za čas se snažím svůj životní styl změnit k lepšímu. Obvykle to souvisí se snahou udělat něco se svojí postavou. Začnu jíst zdravě. Takže místo nepravidelného stravování se nezdravým a obvykle rychle připraveným jídlem začnu dodržovat zdravou stravu a jím pětkrát denně. Donutím se každý den cvičit – chodit do posilovny, běhat, plavat, atd. Obvykle mi tento režim pár týdnů vydrží, ale pak se zase vrátím k lenošení v posteli a půlnočním návštěvám rychlého občerstvení.

Respondent č. 5

Snažím se jíst co tři hodiny. Přesně si odpočítávám čas a když to nestíhám, tak co dvě hodiny. Jím zdravě. Nejím smažené, hranolky, červené maso. Dopoledne ovoce a sacharidy. Večer zeleninu a bílkoviny. Nicméně se neubráním sladkostem. Občas dostanu takovou chuť, že jsem schopna v obchodě utratit i pár stovek jen za sladkostí. Piju jenom čistou vodu nebo čaje, které nesladím. Nápoje jako Cola nebo Sprite nepiji v žádném případě, kvůli množství cukru v nich obsažených. Avšak stane se mi, že dostanu obrovskou chuť na cukr den po náročné noci a to potom vezmu za vděk i Top Topicem. Miluju čokoládu a nejlepší je Granko ve studeném mléce. Alkohol také neodmítám. Pravidelně jednou týdně chodíme do klubu, kde to pořádně rozjedeme a během týdne několikrát navštívím hospodu se svými známými. Snažím se vyhýbat jakýmkoliv pochutinám k pivu či vínu, ale bohužel někdy je nad ránem takový hlad, že hamburgerem nepohrdnu.

Pokud však jdeme někam s kamarády a všichni si dávají něco nezdravého, ale za to velmi dobrého přizpůsobím se a místo salátu si dám pizzu. Chodím cvičit celkem pravidelně. Snažím se, abych alespoň třikrát týdně se pořádně zpotila a to buď v posilovně, na spinningu, na zumbě nebo na bose. Pohyb je pro mě důležitý a dobíjí mě energií. Když se mi nechce nikam ven, tak si doma zajezdím na Orbi Treku. Miluju nakupování oblečení a šperků a proto hodně času strávím na internetu a to zejména na internetových stránkách jako Aukro.cz nebo fler.cz. Moc ráda jenom projíždím vystavené zboží a kochám se. Nemusím si nic kupovat, jen se dívat na krásné věci. Do kamenných obchodů chodím málokdy, protože jsem zvyklá na jiné ceny než ty plné a proto mi přijde všechno drahé. Někdy si ale taky koupím něco hodně drahého, pro dobrý pocit, že nejsem chudý student. Ráda také nakupuji knihy a to zejména mých oblíbených autorů a snažím se mít doma hezkou sbírku. Ráda se koukám na televizi a to zejména na různé kriminální pořady. Ať už je to Hercule Poirot, kriminálka Las Vegas nebo psychologicky zaměřené Myšlenky zločince či Anatomie lži. Ráda bych chodila do kina, ale je to přece jenom trošku nadstandard. Nové filmy nijak zvlášť nesleduji a už vůbec nemusím být na premiérách s výjimkou Harryho Pottera, kterého jsem chtěla vidět mezi prvními. Premiéra to sice nebyla, ale to jenom proto, že se mi nechtělo dávat 150 korun za Cinestar. Snažím se číst všechno možné. Buď klasiku nebo něco, na co dostanu doporučení. Vždycky vezmu za vděk jakoukoliv pozvánkou na kulturní akci jakéhokoliv charakteru a snažím se na zmíněnou akci dostavit. Ráda navštěvuji koncerty svých kamarádů. Na normální koncerty nemám peníze. Hodně času trávím se svou rodinou a kamarády. Alespoň dvakrát za rok navštěvuji cizinu a to za účelem čistě turistickým. Ať už je to víkend nebo celý týden. Ráda cestuji a o prázdninách vyjízďím pracovat na tři měsíce někam pryč. Mám ráda všechno, co jenom trošku zavání cizinou. Ať už je to jídlo, hmotné věci nebo lidé. Baví mě mluvit s nimi anglicky a dozvídat se něco o jejich zemi nebo o tom, jak vidí oni nás.

Respondent č. 6

Vzhledem k tomu, že dostávám měsíčně kapesné 1000,- Kč, si toho moc dovolit nemůžu. Z této částky si platím účet za telefon, drogerii, kosmetiku, takže na ostatní výdaje mi moc peněz nezbyvá. Je sice pravda, že jídlo, většinu oblečení, legitku na autobus a výdaje spojené se školou, mi mamka vždy zaplatí, ale pokud chci občas někam vyrazit s přáteli nebo si koupit něco navíc, bez brigády se neobejdu. Bohužel v dnešní době se brigáda dost špatně hledá, volná místa nejsou a pokud člověk nemá někde známé, je skoro bez šance. Mně se každý rok podaří najít brigádu alespoň na prázdniny, i když bych raději nějakou celoroční. Jenže to může být se školou problém. Jednu takovou, v obchodě s oblečením, jsem musela bohužel ukončit právě kvůli škole.

Moje omezené příjmy tedy ovlivňují i můj životní styl. Ráda bych třeba zkusila dělat nějaké sporty, chodit někam cvičit, ale všechno (vybavení, kurzovné...) stojí dost peněz, takže sportuji jen v létě, kdy člověk alespoň může být venku, třeba na kolečkových bruslích, kole nebo si občas zaplavu. Dříve jsem sportovala i v zimě, lyžovala jsem, ale nikdy ne moc ráda, spíš z donucení, takže to ráda oželím. Zimu obecně nemám vůbec ráda, takže dost trpím, než zase přijde jaro.

Hudbu moc neposlouchám, ne proto, že bych ji neměla ráda, ale zkrátka proto, že mě málokdy napadne si něco pustit. Mám ráda rockovou hudbu, někdy i metal, dříve jsem ráda jezdila na rockové festivaly. Někdy mě ale zaujme i písnička z jiného stylu, když ji náhodou zaslechnu v rádiu. Na televizi se moc nedívám, protože poslední dobou mi připadá, že tam nic pořádného nedávají. Raději si pustím nějaký dobrý film nebo seriál na DVD nebo si přečtu nějakou zajímavou knížku. Bohužel jsou někdy období, kdy musím číst věci do školy, což nepatří zrovna mezi nejzábavnější čtení. Na odpočinkové čtení pak už nezbyvá čas ani energie.

Co se týká jídla, snažím se jíst zdravě, hodně ovoce, zeleniny, vůbec nejím mastná a tučná jídla. Z toho vyplývá, že české kuchyni moc nefandím,

i když nějakou klasiku, jako jsou omáčky, si někdy také dám. Nejraději mám italskou kuchyni, to bych mohla jíst pořád.

Už se nemůžu dočkat, až přijde doba, kdy můj životní styl nebudou ovlivňovat velmi omezené příjmy a kdy si budu moct dovolit daleko více než teď.

Respondent č. 7

Studium mi platí moji rodičové. Snažím se vyžít s 500 korunami na týden za všechno kromě ubytování na kolejích, to je skoro dalších 500 korun na týden. Přes rok si žádnou brigádou nepřilepšuji, neb studuji dvě školy zároveň a i to už je práce až nad hlavu. Celé léto jsem pracovala v zahraničí, hlavně kvůli tomu abych poznala i jiné země, ale vydělané peníze jsou také fajn.

Vařím si na kolejích, nějaké jídlo si většinou přivezu i z domů. Mám ráda ovoce a zeleninu, pořád dokola vařím těstoviny nebo pečené brambory, protože je to levné a nenáročné. Občas si koupím hromadu čokolády v Olomoucké čokoládovně.

Nekouřím. K alkoholu mám vztah celkem pozitivní. Piju pivo, víno, tvrdému se spíše vyhýbám. A prosincové večery jsou punčové. Ráda si povídám s kamarády u piva či vína, divoké párty tolik nemusím.

Ráda nosím barevné a veselé oblečení. Nelíbí se mi džínový mainstream. Značkovými obchody nepohrdám, ale nejradši nakupuji oblečení z druhé ruky. Výjimečně se pokusím i o nějaký kousek vlastní výroby.

Můj volný čas je ovlivněn dobou fejsbůkovskou – tedy mnoho času trávím u počítače, a to i přes to, že se mi to nelíbí. Většina školních povinností se bez počítače neobejde a nutkání neustále zjišťovat, co se za posledních dvacet vteřin událo ve světě dobu strávenou za počítačem neúnosně prodlužuje.

Sport mě neláká, ráda se toulám s batůžkem po horách nebo jedu na

vodu, ale představa běhání po stadionu nebo hopsání v tělocvičně za doprovodu neposlouchatelné hudby mě celkem děsí. O to radši mám literaturu a hudbu. Myslím, že jsem celkem kulturní tvor, v Olomouci navštěvuji koncerty, literární večery... Výtvarnému umění moc nerozumím, ale snažím se nevynechat žádnou výstavu v Muzeu moderního umění. Divadlo a film méně často, většinou si vybírám z nabídky různých festivalů, kterých bývá v Olomouci každoročně několikero. Průměrně navštívím jednu až dvě kulturní akce za týden, někdy i více, jindy není čas a nebo mě nic neláká. Na gymplu jsem hrála na nástroje, zobcovou flétnu, violu, nijak zvlášť mi to nešlo, ale hrála jsem dlouho, tak jsem se trochu naučila. Teď už si hraju jen tak pro radost a k nelibosti okolopřítomných. Knížky mám moc ráda, prózu i poezii, ale čtu míň a míň. Odborná literatura mě tolik nebaví a ke čtení jí je hodně.

Respondent č. 8

Jsem studentkou olomoucké univerzity a moje studium není příliš časově náročné, proto mám dostatek času pro různé další aktivity.

Vzhledem k tomu, že stále studuji, tak mi rodina přispívá na můj život na koleji – na kolejné, cestování do školy, na jídlo a částečně i volný čas. Samozřejmě si na část výloh si musím vydělat na různých příležitostných brigádách, žádnou stálou však nemám – proto si většinou musím ušetřit z prázdninové brigády, případně z nějakých krátkodobých a nárazových. Přestože brigád během akademického roku není mnoho, ještě nikdy se mi nestalo, že bych s finančními prostředky vyloženě nevyšla.

Během studia na vysoké škole se mi dost změnilo naplnění volného času, protože nestuduji ve městě, kde bydlím. Dokud jsem veškerý čas trávila v místě svého bydliště, tak jsem vždy mohla změnit program tak, aby se mi do něj vešlo i něco jiného. Dříve jsem hodně času trávila výukou první pomoci u dětí i dospělých, dnes se tomu věnuji spíše nárazově a v organizaci, která to zajišťuje, působím pouze externě. Občas se věnuji také práci v organizaci pomáhající v místech postižených přírodními či

humanitárními katastrofami (ve světě i v ČR).

Důležitou roli v mém životě hraje také hudba, literatura, filmy, apod. Z hudby mám ráda především zahraniční interprety, důležité pro mě je, aby ta konkrétní hudba měla nějaký význam příp. i příběh. Můj hudební vkus není asi příliš mainstreamový (alespoň pro mou generaci). V literatuře dávám přednost spíše fantasy a sci-fi knihám. Na gymnáziu jsem si vytvořila částečný odpor vůči klasické literatuře a teprve teď si k ní nacházím cestu. I ve filmech si vybírám častěji v zahraniční tvorbě, blíže však nedokážu specifikovat. Velmi mě také zajímají americké seriály a britské sitcomy, u kterých jsem někdy ochotná strávit hodně času.

Respondent č. 9

Jsem student vysoké školy. Můj obor není časově moc náročný, takže během roku stíhám i brigádu, která mi vypomáhá v mé finanční situaci, jinak bych byl zcela závislý na rodičích, kteří mi dávají peníze tak akorát na to, abych dojel do města kde studuji a zpět, koupil si něco k jídlu a občas nějaké knihy potřebné k mému studiu. Když si chci koupit něco navíc nebo jít někam ven, je mi trapné říkat si našim o další peníze, protože když si to spočítám, i tak je za celý rok přijdu na pořádnou sumu.

Teď se mi docela poštěstilo a mám brigády dvě. Peníze z brigády mi slouží k nákupu oblečení, převážně sportovního. To nosím většinou, protože je nejpohodlnější. Ale rád se oblékám i elegantně, hlavně mojí přítelkyni se to moc líbí. Mám velkou úchylku v hodinkách, mám asi čtvery a každé z nich prošly velkým a dlouhým procesem výběru, kdy jsem si zjišťoval všechny jejich parametry a četl si všechny dostupné recenze než jsem se rozhodl, že si je vůbec koupím. Dost si zakládám i na slunečních brýlích, hlavně sportovních, protože si myslím, že je to docela důležitá věc a pro sport je důležité, aby byly kvalitní, takže mám na každou „příležitost“ jiné.

Peníze „vrážím“ i do sportu, který mi zabírá většinu mého času. V létě se věnuji převážně in-line hokeji, který hraju závodně. Trénink máme třikrát týdně a jednou týdně zápas. Kromě toho ještě každé ráno chodím běhat a rád

si s kamarády zahraju volejbal nebo fotbal. V zimě „žiju“ hokejem. Když nemáme trénink, sleduju na internetu ceny hokejek a doplňků, takže v zimním období jde většina mých peněz právě na hokej. Ale často se vydám i na lyže, jen tak si zabruslit s přítelkyní nebo si zaplavat do krytého bazénu.

Samozřejmě nežiju jen sportem, mám přítelkyni s kterou často podnikáme různé výlety při kterých spojíme naši zálibu v cyklistice a dobrém jídle, protože naše výlety často končí v nějaké dobré hospůdce. Já osobně jsem velký gurmán a nemám oblíbené jedno jídlo, rád pokaždé ochutnávám něco nového a většinou to zapíjím nějakým vínem. Miluju červené víno a nejlépe francouzské. Rád cestuji a spolu s přítelkyní už jsme navštívili hodně zemí a konkrétně ve Francii mě zaujala i jejich kuchyně, takže si ji spolu často doma vaříme, stejně tak i řeckou. Nedávno jsme si koupili kuchařku plnou řeckých receptů, které jeden po druhém zkoušíme.

S přáteli o víkendech chodíme do hospůdek nebo do kina na film. Já osobně preferuji sci-fi, Hvězdné války jsou moje slabost. Rádi podnikáme i dobrodružné výlety, třeba minulý měsíc jsme si dávali závody v motokárách a měsíc předtím jsme si byli skočit bungy jumping. Adrenalin je důležitá součást mého života.

Respondent č. 10

Svůj volný čas nejraději trávím nejraději

a) s knihou – čtu většinou beletrii, výjimečně poezii. Nesnáším sci-fi literaturu. V poslední době čtu hlavně knihy točící se okolo sociologie nebo andragogiky.

b) kreslením – nejvíce se mi daří kreslit portréty lidí z fotografie. Barevně to ještě neumím, takže zatím černobíle

c) díváním na filmy – ráda navštěvuji kino, ale většinou spíš koukám na filmy doma.

d) vařením – moje velká záliba – a jezením – moje ještě větší záliba :-D

Dříve jsem jezdila na koni, ale kvůli studiu v Olomouci jsme jej museli prodat.

Co se týče módy, tak tu vůbec neřeším. Nosím, co se mi líbí, co je pohodlné, v čem se cítím dobře a na co mám peníze. ☺

Kulturní aktivity – občas kino, zřídka divadlo (naposledy asi před rokem), do muzeí nechodím vůbec. Jo, naučila jsem se chodit na koncerty ;-). Za poslední rok jsem byla asi na třech. Já vím, žádná sláva, ale začínat se musí pozvolna ;-)

Provozované sporty – díky příteli, který je blázen do cyklistiky, jezdím hodně na kole. V zimě ale jen tučním. Nelyžuju, neběžkuju, posilovna je drahá. Plavat moc neumím. Běhat jsem se snažila, ale nemám trpělivost na to, čekat, až budu mít kondičku a uběhnu víc než 500 metrů...

Preferovaná jídla – týjo. Já sním všechno, krom bramborového guláše, leča atp. Díky tomu, že jsem od patnácti mimo neustálý dozor rodičů, jsem se naučila i jakstakš vařit. Pokud jsem na privatě, nejčastěji si kuchtím rychlá a jednoduchá jídla. Klasika – sladké těstoviny, polívka z pytlíku, instantní omáčka. Ale pokud mám pro koho vařit, tak jsem nápaditější. Posledně se mi povedla bezvadná kachna s červeným zelím z hlávky, ne z pytlíku! ☺

Preferované nápoje – neublíkaté ochucené vody, šťávička od babičky, mlíko, černé čaje.

Smutně musím podotknout, že hrozně moc času trávím u počítače. Ale občas je to i kvůli spisování bakalářky. Televizi skoro nesleduju, tak 1-2x týdně po jedné – dvou hodinách. Rádio pasivně poslouchám v práci.

Jsem velmi nespolečenská, ale vůbec mi to nevadí. Jo, v poslední době trávím hodně času v práci, a protože velice ráda překonávám překážky, a zkusím, na co mám, tak se dá říct, že tam chodím i ráda, i když je to docela vyčerpávající. Krom toho taky chodím do školy (málokdy), píšu bakalářku a doučuju kamaráda angličtinu (cca 3x týdně po jedné hodině).